БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 192 (3164). | Жума. 1 октябрь 1965 йил. | Баҳоси 2 тийин.

Тошкент саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотлари ва муассасаларида КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми материаллари зўр қизиқиш билан муҳокама қилинмоқда. Суратда: Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикаси 2-цехининг ишчиларидан (чапдан ўнгга) Р. Хузин, Э. Юсупов, К. Расулов, Н. Абдураҳмонов ўртоқлар Пленум материалларини мамнуният билан ўрганмоқдалар.

А. Тўраев фотоси.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ ТЎҒРИСИДА

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми 1965 йил 29 сентябрда ўз ишини давом эттирди.

Ўртоқ А. Н. Косигиннинг «Саноатни бошқаришни яхшилаш, планлаштиришни такомиллаштириш ва саноат ишлаб чиқаришини иқтисодий жиҳатдан рағбатлантиришни кучайтириш тўғрисида»ги докладини муҳокама қилиш давом этди.

Музокараларда КПСС Кемерово область комитетининг биринчи секретари А. Ф. Ештокин, Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Я. Н. Заробян, Литва Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари А. Ю. Снечкус ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Пленумда КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Л. И. Брежнев нутқ сўзлади.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми «Саноатни бошқаришни яхшилаш, планлаштиришни такомиллаштириш ва саноат ишлаб чиқаришини иқтисодий жиҳатдан рағбатлантиришни кучайтириш тўғрисида»ги қарорни якдиллик билан қабул қилди.

Пленум кун тартибидаги иккинчи масала юзасидан — КПССнинг навбатдаги XXIII съездини чақириш тўғрисида ўртоқ Л. И. Брежнев доклад қилди.

Пленум бу масала юзасидан якдиллик билан қарор қабул қилди.

Пленум ўртоқ Ф. Д. Кулаковни КПСС Марказий Комитетининг секретари қилиб сайлади.

Ўртоқ В. Н. Титов Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетига ишга ўтганлиги муносабати билан Пленум уни КПСС Марказий Комитетининг секретари вазифасидан озод қилди.

Пленум шу билан ўз ишини тамомлади.

ДИЛИМИЗДАГИ ГАП

КПСС Марказий Комитетининг бўлиб ўтган Пленумида саноатимизни ривожлантиришнинг янги истиқболлари очиб берилди. Пленум материалларида дилимиздаги гаплар бор. Бундан буён аниқ планга эга бўлган ҳолда меҳнат қиламиз. Маҳсулот сифатини оширишдан, янги техникани жорий этишдан ҳаммамиз — оддий ишчидан то инженер-техник ходимгача манфаатдор бўламиз.

Ҳозирги кунда корхонамиз коллективи КПСС Марказий Комитети Пленуми материалларидан руҳланган ҳолда меҳнат қилмоқда. Ҳамма ўз постида. Ҳар сменада 9-10, суткада эса 27-28 та аъло сифатли ХТ-1,2 пахта териш машинасини қўлдан чиқармоқдамиз. М. Мирзақосимова, А. Алмуродов, С. Мирзақосимов каби корхонамиз пешқадамлари смена топшириқларини доимо ортиғи билан адо этиб коллектив ҳурматини қозонмоқдалар.

Х. ХАЙДАРОВ,
«Ташсельмаш» заводи ишчиси.

315 минг тонна Тошкент пахтаси учун

МУСОБАҚАДОШ РАЙОНЛАРДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ҲАҚИДА 30 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

ОРЖОНИКИДЗЕ		КАЛИНИН
2,50	Бир кунда тайёрланди	3,04
88,91	Мавсум бошидан бери	64,93
4,10	Бир кунлик машина терими	3,14
69,80	Мавсум бошидан бери	40,14
ЎРТА ЧИРЧИҚ		ЯНГИЙЎЛ
3,36	Бир кунда тайёрланди	3,30
76,69	Мавсум бошидан бери	54,95
4,19	Бир кунлик машина терими	4,16
30,91	Мавсум бошидан бери	44,70
ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ		ОҚҚЎРҒОН
3,79	Бир кунда тайёрланди	4,11
73,24	Мавсум бошидан бери	74,37
7,33	Бир кунлик машина терими	5,14
61,23	Мавсум бошидан бери	88,56
БЎКА		БЕКОБОД
3,70	Бир кунда тайёрланди	3,27
71,50	Мавсум бошидан бери	56,27
4,50	Бир кунлик машина терими	4,25
77,79	Мавсум бошидан бери	57,30

Область бўйича бир кунда 3,52, мавсум бошидан бери 68,83 процент пахта тайёрланди. Машина билан бир кунда 4,52, мавсум бошидан бери 71,34 процент миқдорида пахта терилди.

Республикамиз областларида 30 сентябрга қадар қуйидаги миқдорда пахта тайёрланди. (планга нисбатан процент ҳисобида) Биринчиси — йиллик план, иккинчиси — машина терими: Қашқадарё — 70,24, 28,68; Бухоро — 64,76, 19,42; Фарғона — 59,58, 43,71; Сурхондарё 56,39, 50,04; Андижон — 50,28, 27,59; Самарқанд — 50,12, 27,01; Хоразм — 44,31, 20,35; Қорақалпоғистон АССР — 39,68, 20,30; Сирдарё — 33,21, 39,35.

Республика бўйича: 52,65, машина терими 37,4 процент бажарилди.

Ҳурмат тахтаси

Оққўрғон районидаги **«Ленинград»** колхози (раиси **Тин Чан Ен,** партия ташкилотининг секретари **М. Усмонов,** комсомол ташкилотининг секретари **Дё Дмитрий,** бош агроном **П. Югай,** бош инженер **К. Дибов,** бош бухгалтер **Н. Атемов** ўртоқлар).

Шу райондаги **Ҳ. Олимжон** номли колхознинг **Досан Оқйигитов** бошлиқ бригадаси.

Оққўрғон районидаги Охунбобоев номли колхознинг **С. Оқилов** бошлиқ бригадаси.

Шу райондаги **«Озод»** колхозининг **Бакир Алихонов** бошлиқ звеноси.

Калинин районидаги **«Ленинизм»** колхозининг **Эргаш Қурбоналиев** бошлиқ звеноси.

Ўрта Чирчиқ районидаги **Терешкова** номли колхознинг **Ҳаким Саидғозиев** бошлиқ звеноси.

Бекобод районидаги **Ленин** номли колхознинг **Маматқул Ҳолиқулов** бошлиқ бригадаси.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ҲАР ЙИЛИ «ЎҚИТУВЧИЛАР КУНИ» БАЙРАМИНИ ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

«Ўқитувчилар куни» байрами ўтказиладиган бўлсин.

«Ўқитувчилар куни» ҳар йили октябрь ойининг биринчи якшанба куни байрам қилинсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. МИКОЯН.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1965 йил 29 сентябрь.

САНОАТНИ БОШҚАРИШНИ ЯХШИЛАШ, ПЛАНЛАШТИРИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ВА САНОАТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШИНИ ИҚТИСОДИЙ ЖИҲАТДАН РАҒБАТЛАНТИРИШНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИНИНГ 1965 ЙИЛ 29 СЕНТЯБРДА ҚАБУЛ ҚИЛГАН ҚАРОРИ

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси СССРда коммунистик жамият қуриш йўлини қатъият ва изчиллик билан амалга ошира бориб, Марказий Комитетнинг октябрь (1964 йил) Пленумидан кейин мамлакатнинг сиёсий, ижтимоий ва иқтисодий ҳаётига раҳбарлик методлари ва услубини такомиллаштириш соҳасида кўп иш қилиб келмоқда. Партия органлари қурилишининг ленинча ташкилий принциплари тикланди. Партия халқ хўжалигига раҳбарлик қилиш соҳасида жамиятимизнинг иқтисодий қонунларидан ва жуда катта ижодий имкониятлардан халқ манфаатлари йўлида тўғри фойдаланиш учун жамиятимиздаги иқтисодий муносабатларнинг моҳиятига тобора чуқур эътибор бермоқда. Марказий Комитетнинг март Пленумида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришнинг конкрет программаси ишлаб чиқилди ва бу программа амалга оширилмоқда.

Эндиликда саноат ишини янада яхшилаш масалалари энг муҳим вазифа қилиб қўйилмоқда. Яхши ташкил этилган ва юксак даражада ривож топган саноат ҳозирги социалистик экономиканинг асоси, мамлакат қудратининг базасидир. Бутун экономикамизни муваффақиятли суратда ўстириш, совет халқининг фаровонлигини ошириш, Совет Иттифоқининг мудофаа қобилиятини янада мустаҳкамлаш саноатнинг ривожланиш даражаси ва миқёсларига, унинг иш натижаларига боғлиқдир.

Саноат тўхтовсиз ўсмоқда ва такомиллашмоқда. Етти йил мобайнида саноат ишлаб чиқаришининг умумий ҳажми планда кўрсатилган 80 процент ўрнига тахминан 84 процент кўпайди, электр энергияси ишлаб чиқариш, нефть, газ, кўмир чиқариш, чўян ва пўлат эритиш кўп даража ортади.

Химия маҳсулотлари, машина, ускуна, приборлар, халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришнинг анча ўсиши таъминланади. Етти йил ичида 5,5 мингдан кўп йирик саноат корхоналари қурилди ва ишга туширилди. Саноатдаги асосий ишлаб чиқариш фондлари қарийб икки баравар ортиб бормоқда.

Ҳозирги замон талабларини эътиборга олиб, саноат ишлаб чиқаришининг структураси тубдан ўзгартирилмоқда. Электроэнергетика, машинасозлик ва химия саноатининг ҳиссаси, яъни бутун халқ хўжалигида техника тараққиётини таъминлайдиган тармоқларнинг ҳиссаси етти йил ичида 27 процентдан 35 процентгача ортади.

Ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақини ошириш, колхозчиларни пенсия билан таъминлаш, халқ истеъмоли товарлари билан аҳолини таъминлашни яхшилаш ва уй-жой қурилишини янада кенгайтириш соҳасида бир қанча тадбирлар амалга оширилди.

Бу муваффақиятлар ишчилар, инженерлар, техниклар, олимларнинг зўр ижодий меҳнати натижаси, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг зўр ташкилотчилик ва тарбиявий ишлари натижасидир.

Саноат тараққиётининг даражаси ва суръатларини ошириш, халқ хўжалигининг барча тармоқларида техника тараққиётини жадаллаштириш ва халқнинг фаровонлигини янада юксалтириш соҳасида совет экономикаси олдида турган муҳим вазифалар саноатдаги мавжуд резервлардан тўла фойдаланиш, миллий даромадни кўпайтириш учун барча имкониятларни сафарбар қилишни талаб этади. Ана шу вазифаларнинг энг муҳими — ишлаб чиқаришнинг самарасини оширишдан, меҳнат унумдорлигини ўстиришдан, сарф қилинадиган капитал маблағлар ва асосий ишлаб чиқариш фондларининг берадиган самарасини кўпайтиришдан, қаттиқ иқтисодий тежашни амалга оширишдан, ортиқча сарф ва ўринсиз харажатларни тугатишдан, шунингдек ана шу вазифаларни ҳал этишда меҳнаткашларнинг ижодий ташаббусини бутун чоралар билан ривожлантиришдан иборат.

Экономикага планли раҳбарликни такомиллаштириш, давлат йўли билан планлаштиришнинг илмий савиясини юксалтириш катта аҳамиятга эгадир. Халқ хўжалик планлари илмий-техника тараққиётининг истиқболларини ҳисобга олиши, фан ва техниканинг энг янги ютуқларини жорий қилиш ва ўзлаштириш суръатларини жадаллаштиришни кўзда тутиши, реал ва объектив ҳисоб-китобларга асосланиши лозим. Планларни тузган вақтда социализмнинг иқтисодий қонунларини қаттиқ ҳисобга олиш, экономиканинг пропорционал ривожлантирилишини таъминлаш, энг оз маблағ ва куч сарфлаган ҳолда энг кўп саноат маҳсулоти олиш каби жуда муҳим принципларга риоя қилиш зарур.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми шуни қайд қиладики, бошқаришнинг мавжуд ташкилий структураси, планлаштириш ва саноатда иқтисодий рағбатлантириш методлари ҳозирги давр шароитларига ва ишлаб чиқарувчи кучларнинг ривожланиш даражасига жавоб бермайди.

Саноатга раҳбарлик қилишдаги жиддий камчилик шундаки, бу раҳбарликда иқтисодий методларга зарар етказилган ҳолда, маъмурий методлар устун даражада қўлланилиб келди. Корхоналарда хўжалик ҳисоби кўпинча формал характерда бўлиб, уларнинг хўжалик фаолиятидаги ҳуқуқлари чеклангандир.

Корхоналарнинг иши жуда кўп план кўрсаткичларида белгилаб қўйилади. Бу эса, корхоналар коллективларининг фаолияти ва ташаббусини чеклаб қўйди, ишлаб чиқаришни яхши ташкил этиш учун жавобгарликни пасайтириб юборади. Саноат ходимларини моддий жиҳатдан рағбатлантириш системаси бу ходимларнинг корхона ишининг умумий якунларини яхшилашдан, ишлаб чиқариш рентабеллигини оширишдан ва саноат маҳсулотининг сифатини яхшилашдан манфаатдорлигини пасайтириб юбормоқда.

Саноатни территориал принцип бўйича бошқариш иқтисодий районлар доирасида саноат ишлаб чиқаришини тармоқлараро ихтисослаштириш ва кооперативлаштириш имкониятини бирмунча кенгайтирган бўлса ҳам, айни вақтда турли иқтисодий районларда бўлган корхоналар ўртасидаги рационал ишлаб чиқариш алоқаларини ва тармоқлар бўйича ихтисослаштиришни ривожлантиришга халақит берди, фанни ишлаб чиқаришдан йироқлаштирди, саноат тармоқларига раҳбарликнинг тарқоқ ва кўп поғонали бўлиб кетишига, ишда оперативчиликнинг йўқолишига олиб келди.

Саноатни янада ривожлантириш ва ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, техника тараққиётини жадаллаштириш, миллий даромаднинг ўсиши суръатларини тезлаштириш ва шу асосда совет халқининг моддий фаровонлигини янада юксалтириш мақсадида планлаштириш методларини яхшилаш, саноат ишлаб чиқаришини иқтисодий жиҳатдан рағбатлаштиришни кучайтириш, корхоналарнинг иш якунларини яхшилашдан ходимларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш талаб этилади.

Марказий Комитет Пленуми саноатни тармоқ принципи бўйича бошқаришни ташкил этиш, саноат тармоқлари бўйича иттифоқ-республика министрликлари ва умумиттифоқ министрликларини тузиш зарур, деб ҳисоблайди.

Корхоналарнинг фаолиятини ҳаддан ташқари чеклаб қўйишга барҳам бериш, корхоналар учун юқоридан тасдиқланадиган план кўрсаткичларининг миқдорини қисқартириш, ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва такомиллаштириш учун корхоналарга зарур маблағларни ажратиб бериш, фойда, нарх-наво, мукофот, кредит каби жуда муҳим иқтисодий воситалардан фойдаланишни яхшилаш мақсадга мувофиқ деб топилсин.

Хўжалик ва планлаштирувчи органлардан планлаштириш ва ишлаб чиқаришни бошқаришда зўр эпчиллик ва оперативчилик, ўзгариб турадиган хўжалик вазиятини ўз вақтида эътиборга ола билиш, ресурсларни моҳирлик билан ишлатиш, ишлаб чиқаришни аҳолининг ўсган талаб ва эҳтиёжлари билан боғлаб олиб бориш, хўжалик ҳисобини мустаҳкамлаш, фан-техника ютуқларини тез жорий қилиш, корхонанинг конкрет шароитларида хўжалик вазифаларини ҳал этишнинг энг яхши усулларини топа билиш талаб этилади.

Планлаштириш, ишлаб чиқаришга раҳбарлик қилиш ва моддий жиҳатдан рағбатлантиришнинг бутун системаси ижтимоий ишлаб чиқаришни ғоят тез суръатлар билан ривожлантиришни, унинг самарасини оширишни таъминлашга қаратилиши лозим. Юксак план топшириқларини ишлаб чиқишдан, ишлаб чиқариш фондлари, ишчи кучлар, моддий ва молия ресурсларидан фойдаланишни яхшилашдан, техникани такомиллаштириш, меҳнатни ташкил этиш, ишлаб чиқаришнинг рентабеллигини оширишдан корхона коллективларини манфаатдор қилиш — ана шу мақсадларга эришишнинг энг муҳим шартидир.

(Давоми иккинчи бетда).

КПССНИНГ НАВБАТДАГИ XXIII СЪЕЗДИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети Пленумининг 1965 йил 29 сентябрда қабул қилган қарори

1. КПССнинг навбатдаги XXIII съезди 1966 йил 29 мартда чақирилсин.

2. Съезднинг қуйидаги кун тартиби тасдиқлансин:

1) КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот доклади — докладчи КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Л. И. Брежнев.

2) КПСС Марказий ревизия комиссиясининг ҳисобот доклади — докладчи Ревизия комиссиясининг раиси ўртоқ Н. А. Муравьева.

3) СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966-1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIII съезди директивалари — докладчи СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. Н. Косигин.

4) Партиянинг марказий органларини сайлаш.

3. КПСС XXIII съездига вакиллар сайлашнинг қуйидаги нормалари белгилансин: партиянинг 2,5 минг аъзосидан ҳал қилувчи овоз билан бир делегат ва партия аъзолигига 2,5 минг кандидатдан маслаҳат овози билан бир делегат.

4. КПСС XXIII съездига делегатлар, партия Уставига мувофиқ, область, ўлка партия конференцияларида ва иттифоқдош республикалар компартияларининг съездларида ёпиқ (яширин) овоз бериш йўли билан сайланадилар. Украина, Белоруссия, Ўзбекистон ва Қозоғистон компартияларидан КПСС съездига делегатлар область партия конференцияларида сайланадилар.

Совет Армияси, Ҳарбий-Денгиз Флоти, ички ва конвой соқчилиги ҳамда чегара қисмлари партия ташкилотларида турган коммунистлар КПСС XXIII съездига делегатларни қолган партия ташкилотлари билан биргаликда область, ўлка партия конференцияларида ёки иттифоқдош республикаларнинг съездларида сайлайдилар.

Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг чет эллардаги қисмлари партия ташкилотларида турувчи коммунистлар партия XXIII съездига делегатларни тегишли қўшинлар қўшилмаларининг партия конференцияларида сайлайдилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

I.

Саноат ишини коммунистик қурилиш вазифалари даражасига кўтарайлик

Ўртоқлар!

Бу Пленумнинг муҳокамасига қўйилган масала партиямиз ва давлатимизнинг ҳаётида, бутун совет халқининг ҳаётида жуда муҳим аҳамиятга эга. Марказий Комитет Президиуми ишлаб чиққан таклифларда саноатни бошқаришни ва планлаштиришни янада такомиллаштиришнинг туб проблемалари ўртага қўйилади.

Марказий Комитет Президиуми бу таклифларни ишлаб чиққанида социализм иқтисодий қонунларининг ҳаракати учун кенг имконият берилишига халақит бераётган барча ғовларни йўқотиш, кенг йўл очиб бериш кераклигига асосланди. Биз шунга асосландикки, саноатни бошқаришнинг янги ташкилий структураси, планлаштиришни ва иқтисодий ишларни яхшилаш чоралари индустриямизнинг янада муваффақиятли ривожланиши учун имкониятлар яратиб бериши керак. Бу чоралар индустриямиздаги барча ходимларнинг — ишчидан тортиб энг юқори лавозимдаги раҳбаргача ўз ижодий ташаббусларини ғоят кенг қўламда рўёбга чиқаришлари учун ёрдам бермоғи керак.

Ўртоқ А. Н. Косигиннинг докладида Пленумнинг муҳокамасига тақдим этилган тадбирларнинг моҳияти батафсил баён қилинган.

Шу нарсани яна бир марта таъкидлаб ўтиш зарурки, партия Марказий Комитетининг Президиуми саноатни бошқаришни яхшилаш тўғрисидаги, планлаштиришни такомиллаштириш ва саноат ишлаб чиқаришини иқтисодий жиҳатдан рағбатлантиришни кучайтириш тўғрисидаги масалани саноатимизнинг ишида бирор ўпирилиш рўй берганлиги учун ўртага қўйгани йўқ. Бизда бундай ўпирилиш йўқ, албатта.

Бизнинг саноатимиз чакки ишламаётир. Индустриямизнинг ўсиши ҳақида Пленумда ва докладда сўзланган нутқларда келтирилган рақамлар ҳамда фактлар буни жуда яққол кўрсатиб турибди. Бизнинг ишчилар синфимиз ва инженер-техник ходимларимиз саноат фронтининг кўп соҳаларида ажойиб муваффақиятларга эришдилар.

Совет халқи Коммунистик партиянинг раҳбарлигида ҳар томонлама ривожланган қудратли индустрияни вужудга келтирди. Биз шу асосда халқ хўжалигимизнинг эҳтиёжларини қондириш вазифасини муваффақиятли ҳал этдик. Биз шу асосда Совет Иттифоқининг мудофаа қобилиятини мустаҳкам суратда таъминладик, шонли Қуролли Кучларимизга биринчи даражали энг янги ҳарбий техника бердик. Бизнинг саноатимиз совет кишисининг эҳтиёжларини тобора тўла таъминламоқда. Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш анча кўпайди ва тўхтовсиз ўсиб бормоқда.

Ҳаммага маълумки, Совет Иттифоқи саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми жиҳатидан ҳозир дунёда иккинчи ўринни, маҳсулотнинг кўпгина муҳим турлари жиҳатидан эса, биринчи ўринни эгаллаб турибди.

Буларнинг ҳаммаси ишнинг миқдор томони, дейиш мумкин. Аммо, шуни эсда тутиш керакки, бизнинг саноатимиз сифат жиҳатидан ҳам тез ўзгариб бормоқда.

Бизнинг саноатимизда техника тараққиётининг даражасини олдиндан белгилаб берадиган тармоқларнинг салмоғи тобора ортмоқда. Ҳали яқиндагина амалий суратда қўлланиш иложи йўқдек бўлиб кўринган процесслардан фойдалана бошладилар. Ўтакетган юқори ва жуда паст температура ҳамда босимлар, энергиянинг жуда катта кучлари инсонга хизмат қилдирилмоқда. Бизда ядро энергияси, электрон-ҳисоблаш машиналари ва кибернетика қурилмалари тобора кенг ва хилма-хил соҳада амалий суратда татбиқ этилмоқда.

Индустриямизнинг ўсган ғоят катта имкониятлари ва миқёслари унинг ходимлари олдига қўйиладиган талабларни анча оширади ва бутун ишлаб чиқаришни ташкил этиш, унга раҳбарлик қилиш ва уни планлаштириш билан боғлиқ бўлган вазифаларни янада мураккаб қилиб қўяди.

Саноатимиз тараққиётининг объектив тенденцияси шундан иборатки, ундаги ишлаб чиқаришнинг айрим тармоқлари тобора кўп ажралиб чиқмоқда ва ўзига хос йўл билан ривожланмоқда. Бу тармоқлардан ҳар бирининг ўз технологияси, техникани тараққий эттиришдаги хусусиятлари бор. Бу тармоқларнинг ҳар бирида илмий техника ютуқларини қўллаш ва жорий қилиш вазифалари, кадрларни тайёрлаш ва уларнинг ўсишини таъминлаш вазифалари турлича намоён бўлмоқда. Ваҳоланки, халқ хўжалиги кенгашлари орқали саноатни бошқариш системаси тармоқларнинг ривожланиш тенденциясига зид бўлиб қолмоқда.

Бунинг натижасида бу ерда сўзга чиққан ўртоқларнинг кўплари тўғри айтиб берган аҳвол рўй бермоқда. Саноатни бошқаришда таркиб топган формалар ва иқтисодий ишдаги катта-катта камчиликлар ижтимоий системамизнинг барча афзалликларини тўла равишда очиб беришимиз ва улардан халқ манфаатлари йўлида фойдаланишимиз учун имконият бермаётир, деган фикрга қўшилмай иложи йўқ. Биз ҳозирги кунда Пленумда муҳокама қилаётган масаланинг асосий моҳияти ҳам ана шунда.

Марказий Комитет Президиуми Пленумга ўз таклифларини тайёрлаган вақтда, Владимир Ильич Лениннинг такрор-такрор айтган кўрсатмаларига амал қилди. Владимир Ильич Ленин бизнинг совет экономикамизни яхлит бир экономика деб билар, бутун мамлакат миқёсида экономиканинг бирлигини таъминлаш, совет республикалари ўртасида мустаҳкам иқтисодий иттифоқ бўлишини таъминлаш зарур, деб ҳисобларди.

(Давоми иккинчи бетда).

Бу нутқ баъзи қисқартишлар билан босилди.

САНОАТНИ БОШҚАРИШНИ ЯХШИЛАШ, ПЛАНЛАШТИРИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ВА САНОАТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШИНИ ИҚТИСОДИЙ ЖИҲАТДАН РАҒБАТЛАНТИРИШНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети Пленумининг 1965 йил 29 сентябрда қабул қилган қарори

(Боши биринчи бетда).

Партия ва Совет ҳукумати корхоналарнинг хўжалик мўстақиллигини кенгайтириб борган ҳолда, ишлаб чиқаришни ривожлантириш, техникани тараққий эттиришнинг асосий йўналишларини, капитал маблағлар, нарх, меҳнат ҳақи ва молия ишларини планлаштириш соҳасида бундан буён ҳам ягона сиёсатни ўтказа берадилар.

Бошқаришни ташкил этишни яхшилаш ва саноатга раҳбарликнинг иқтисодий методларини кучайтириш юзасидан таклиф этилаётган тадбирларнинг муҳим аҳамияти шундаки, бу тадбирлар давлат йўли билан ягона планлаштиришни корхоналарнинг тўла хўжалик ҳисоби билан, марказлаштирилган тармоқ бошқармасини республикалардаги ва жойлардаги кенг хўжалик ташаббуси билан, яккабошчилик принципини ишлаб чиқариш коллективларининг ролини ошириш билан бирга қўшиб олиб боради. Шу билан бирга, бошқаришнинг демократик принципларини янада кенгайтириш таъмин этилади, оммани ишлаб чиқаришни бошқаришга янада кенг қатнаштириш ва корхоналарнинг иқтисодий ишлари натижаларига омманинг таъсирини кучайтириш учун иқтисодий заминлар вужудга келтирилади. Хўжаликни бошқаришнинг бундай системаси ҳозирги талабларга тамомила мувофиқ бўлиб, социалистик тузумнинг афзалликларидан яхшироқ фойдаланиш имконини беради.

Пленум саноатни бошқаришни яхшилаш, планлаштиришни такомиллаштириш ва саноат ишлаб чиқаришини иқтисодий жиҳатдан рағбатлантиришни кучайтириш юзасидан КПСС Марказий Комитетининг Президиуми ишлаб чиққан ва КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. Н. Косигиннинг докладида баён қилинган тадбирларни маъқуллайди ва КПСС Марказий Комитети Президиумига ҳамда СССР Министрлар Советига бу масалалар юзасидан қарорлар қабул қилишни ва саноатни бошқариш органлари тўғрисидаги таклифларни СССР Олий Совети муҳокамасига тақдим этишни топширади.

Пленум КПСС Марказий Комитетининг Президиумига, СССР Министрлар Советига, иттифоқдош республикалар компартиялари Марказий Комитетларига, ўлка ва область партия комитетларига иттифоқ-республика министрликлари ва иттифоқ министрликлари, шунингдек жойларда хўжаликка раҳбарлик органлари тузилиши билан боғлиқ бўлган барча ташкилий масалаларни қисқа вақт ичида ҳал этишни топширади, токи саноатнинг нормал ишлаши таъминлансин, тугатиладиган хўжалик ташкилотларининг кадрларидан фойдаланиш ва уларни жой-жойига қўйиш масалалари тўғри ҳал этилсин, корхоналар юқори малакали кадрлар билан мустаҳкамлансин. Янгидан тузиладиган министрликлар ва бошқармалар давлат манфаатларини кўзлаб иш тутишга қодир бўлган юқори малакали мутахассислар, яхши ташкилотчилар билан таъминлансин.

Саноат ишлаб чиқариши тараққиётининг юксак суръатларини таъминлаш ва саноат ишлаб чиқаришининг самарасини ошириш, меҳнат унумдорлигини бутун чоралар билан ўстириш, мавжуд ишлаб чиқариш фондларидан энг яхши фойдаланиш — министрликларнинг, саноат корхоналари, илмий-тадқиқот, конструкторлик ва лойиҳалаш ташкилотлари коллективларининг асосий вазифаси, деб ҳисоблансин. Шу мақсадда Ватанимиз ҳамда чет эл фани ва техникасининг энг янги ютуқларини халқ хўжалигига амалда кенг жорий қилиш, меҳнатни илмий асосда ташкил этиш, маҳсулотнинг сифатини яхшилаш, давлат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, ҳар бир ходимнинг ўзига топширилган иш учун жавобгарлигини ошириш амалий равишда таъминлансин.

Марказий Комитет Пленуми шуни таъкидлайдики, министрликлар саноатни муваффақиятли ривожлантириш учун, унинг техника даражаси юксак бўлиши учун, халқ хўжалигининг барча тармоқларини техника жиҳатидан мукаммал ва ғоят унумли ишлайдиган машиналар, ускуналар ва приборлар билан, ғоят сифатли хом ашё ва материаллар билан таъминлаш учун, аҳолининг яхши сифатли халқ истеъмоли товарларига бўлган эҳтиёжларини тўла қондириш учун партия, давлат олдида ва совет халқи олдида жавобгардирлар.

Саноатга раҳбарликнинг тармоқ принципига ўтиш ва ишлаб чиқаришни ривожлантиришда иқтисодий воситаларни кучайтириш республикалар, ўлка, область, шаҳар, район партия ташкилотларининг, корхоналар, министрликлар ва бошқармаларнинг экономикани ғоят тез суръатлар билан ривожлантиришни таъминлаш учун курашдаги ролини янада оширади, корхоналар ва хўжалик органларининг халқ хўжалик планларини ҳамда давлат топшириқларини бажариш соҳасидаги ишлари учун уларнинг жавобгарлигини кучайтиради. Партия комитетлари хўжалик раҳбарларининг ўрнини босмай, асосий эътиборни ташкилотчилик ишига, кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашга, партия ва ҳукумат директиваларининг бажарилишини назорат қилишга, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашни кучайтиришга қаратишлари лозим.

Партия ташкилотлари корхоналарнинг фаолиятини доим ўрганишлари ва камчиликларни топиб, бартараф қилишда хўжалик раҳбарларига ёрдам беришлари, меҳнаткашларнинг куч-ғайратини ишлаб чиқаришдаги барча резервларни қидириб топиб, ишга солишга сафарбар қилишлари ҳам идорачилик, ҳам маҳаллийчилик тенденциялари кўринишларига қарши қатъий кураш олиб боришлари керак.

Партия комитетлари ишлаб чиқариш экономикасини чуқур ва пухта билишлари, пул маблағлари, моддий ва меҳнат ресурсларини тежаб-тергаб сарф қилиш учун қатъий курашни ташкил этишлари, бу курашни ҳақиқатан ҳам умумхалқ ишига айлантиришлари, кадрларни иқтисодий билимлар билан куроллантиришлари, уларни саноат ишлаб чиқаришини яхшилаш учун иқтисодий воситалардан моҳирлик билан тўғри фойдаланишга ўргатишлари лозим.

Партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари меҳнаткашларнинг коммунистик онглилигини ошириш соҳасидаги ишни кучайтиришлари, уларнинг ижодий активлигини ривожлантиришлари, меҳнат унумдорлигини ошириш, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш учун сабот-матонат билан кураш олиб боришлари, ишчи ҳамда хизматчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитини яхшилаш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилишлари керак. Ишлаб чиқаришда вужудга келаётган илғор тажрибаларнинг ҳаммасини кенг кўламда ёйиш ва жорий қилиш учун меҳнаткашларнинг социалистик мусобақасини ташкил этишни яхшилаш зарур. Ишлаб чиқаришни янада юксалтириш ва яхши ишлаётган корхоналарни ҳамда саноат ходимларини моддий жиҳатдан рағбатлантириш учун хўжалик юритиш янги системасининг имкониятларидан энг кўп фойдаланиш лозим.

Ижтимоий меҳнат унумдорлигини оширишнинг иқтисодий стимуллари — социалистик экономиканинг коммунизм сари ҳаракат қилиб боришининг қудратли воситасидир. Шу билан бирга, партия меҳнаткашларнинг коммунистик онглилигини ошириш, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш йўлини бундан буён ҳам доим амалга ошира беради. Ҳар бир меҳнаткаш ўз ишига онгли, ташаббускорлик ва ижодкорлик билан муносабатда бўлган тақдирдагина, ҳар бир киши халқ мулкига эҳтиёткорлик ва омилкорлик билан қараган тақдирдагина, коммунистик жамият қуриш учун кураш олиб бориш мумкин. Меҳнатга маънавий стимулларни бутун чоралар билан ривожлантириш, омманинг чинакам коммунистик ижодкорлигини равнақ топтириш учун бутун шарт-шароитни вужудга келтириш — партия ташкилотларининг бурчидир.

Пленум партия ташкилотларига бу Пленум қарорларининг моҳиятини саноат ходимларига, барча меҳнаткашларга кенг тушунтиришни, партия, совет ва хўжалик кадрларининг бутун куч-ғайратини партия ва ҳукумат ишлаб чиққан тадбирларни бажаришга сафарбар қилишни топширади. Бизнинг партиямиз бу тадбирларни ишлаб чиққанида, мамлакатимиз ишчилар синфининг, барча менаткашларининг туб манфаатларига амал қилди, ишчилар, инженер ва техниклар, олимларнинг, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг таклиф ҳамда истакларини ҳар томонлама эътиборга олди.

* * *

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми ишонч билдириб айтадики, саноатни бошқаришни яхшилаш, планлаштиришни такомиллаштириш ва саноат ишлаб чиқаришини иқтисодий жиҳатдан рағбатлантиришни кучайтириш чораларини партия ва мамлакатимизнинг барча меҳнаткашлари мамнуният билан кутиб оладилар. Бу тадбирларнинг муваффақиятли амалга оширилиши Совет давлатининг иқтисодий қудратини янада юксак поғонага кўтаради, халқ фаровонлигини янада ўстиришни таъминлайди, ишчилар билан деҳқонлар иттифоқини тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлайди, коммунистик қурилиш вазифаларини янада муваффақиятли ҳал этишга ёрдам беради.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

(Боши биринчи бетда).

Владимир Ильич шу нарсани қатъият билан таъкидладики, мамлакатнинг ҳамма қисмларида йирик саноат ишлаб чиқариш тармоғидаги барча корхоналарни ўзига бевосита бўйсундириш ҳуқуқини бутун мамлакат учун ягона бўлган марказдан тортиб олиш «коммунизм эмас, балки областчилик анархо-синдикализми бўлур эди». (Асарлар, 5-нашри, 36-том, 392-бет).

Практика шуни кўрсатдики, саноатни халқ хўжалиги кенгашлари орқали бошқариш системаси мавжуд бўлганида, экономикани ягона бошқаришнинг ана шу муҳим талабларини лозим даражада таъминлаш мумкин эмас эди. Бунинг сабаби ҳам маълум: Ахир, халқ хўжалиги кенгашларининг бирортаси ҳам саноатнинг бирор тармоғига бутунича раҳбарлик қилиш имкониятига эга эмас-ку, унинг ихтиёрида у ёки бу тармоқдаги айрим корхоналаргина бор. Кўп ўртоқларнинг пленумимизда сўзлаган нутқларида бу ҳол жуда яхши кўрсатиб берилди.

Тармоқ бошқармаси техника ва экономикага ягона раҳбарлик қилишни, энг яхши тарзда таъминлаш, ишчилар ва инженер-техник кадрларни мақсадга мувофиқ жой-жойига қўйиш ва улардан фойдаланиш, фан ва техниканинг энг янги ютуқларини ишлаб чиқаришга самарали жорий қилиш имконини беради. Саноатни бошқаришдаги тармоқ системасининг жуда қатта афзаллиги ана шунда.

Саноат тармоғи узвий равишда тор доирада бекиниб қола олмайди, у ўз табиати эътибори билан саноатнинг ва бутун халқ хўжалигининг бошқа соҳалари билан доим алоқада бўлмай туриб яшай олмайди. Шу сабабли, халқ хўжалиги кенгашлари орқали саноатни бошқаришнинг территориал системаси мавжуд бўлганида ҳам, саноатни планлаштиришнинг тармоқ принципини сақлаб қолишга тўғри келганлиги тасодифий бир ҳол эмас. Шуни айтиш кераки, бу ҳол бизни кўп камчиликлардан халос қилган эди.

Саноатни бошқаришнинг ҳозирги структурасида илмий тадқиқот ва лойиҳалаш-конструкторлик ташкилотларимизга раҳбарлик аслида ишлаб чиқаришдан ажралиб қолган. Ўз ихтиёрида саноат корхоналари бўлган халқ хўжалиги кенгашлари олимлар, конструкторлар, технологлардан иборат кадрларга етарли даражада эга эмаслар. Иккинчи томондан, ўз ихтиёрларида илмий техника ва лойиҳалаш-конструкторлик ташкилотлари бўлган давлат комитетлари ўз лойиҳаларини ишлаб чиқаришга жорий қилмоқ учун етарли ҳуқуқларга эга бўлмаганликлари сабабли, одатда ҳеч кимнинг зиммасига мажбурият юкламайдиган тавсияларни бериш билан чекланишга мажбурдирлар. Натижада шундай шароит вужудга келдики, фан, техника ютуқларини ва илғор тажрибани саноатда жорий қилишга кўп ҳолларда сунъий равишда халақит берилмоқда. Бу эса, табиий, бутун саноатни ривожлантиришга салбий таъсир кўрсатади.

Саноатимизнинг техника даражасини юксалтириш, олимларимизнинг ва конструкторларимизнинг барча энг яхши муваффақиятларини ишлаб чиқаришга жорий қилишдан иборат асосий вазифамизнинг аҳамиятини яна бир марта алоҳида таъкидлаб ўтишни истар эдим.

Бу ерда яна шундай масала кўтарилади. Бизда мавжуд бўлган системада бир профилдаги неча ўнлаб корхоналар ишлаб чиқариладиган маҳсулотни ўзларича, бошқа корхоналардан мустақил равишда йўлга қўйишга уринмоқдалар. Афтидан, бундай система тўғри ёки нотўғри эканлиги тўғрисида жиддий ўйлаб кўришимиз даркор бўлса керак. Ибратли бир мисолни айтиб бермоқчиман.

Харьков трактор заводи ДТ—74 маркали тракторни, Волгоград трактор заводи эса ДТ—75 маркали тракторни ишлаб чиқармоқда. Ана шу тракторлардан ҳар иккисининг қуввати бир хил, қиладиган иши ҳам бир хил. Лекин шунга қарамай, уларнинг конструкцияси турличадир.

Бундай ҳодисалар автомобиль саноатида ҳам рўй бермоқда. Масалан, Лихачев номидаги автозавод ЗИЛ—130 маркали юк автомобилини, Горький автозаводи эса, ГАЗ—53А автомобилини ишлаб чиқармоқда. Ҳар иккала автомобиль ҳам бир хил миқдорда юк ортади, аммо, уларнинг конструкцияси тамомила бир-биридан фарқ қилади: уларнинг двигателлари, орқа томондаги мостлари, тезлик коробкалари ва бошқа асосий узеллари уйғунлаштирилган эмас, шу сабабли, улар бир-бирининг ўрнини босолмайдилар.

Бундай аҳвол нақадар фойдасиз эканлигини, тракторларимиз ва автомобилларимизни ишга солишни нақадар қийинлаштираётганлигини исбот қилиб ўтиришнинг ҳожати бормикин. Бу хилдаги кераксиз параллелизм афтидан кенг тарқалган бўлса керак. Ўртоқ В. С. Толстиков бу ерда шу тўғрида гапирмадими, ахир. Ўртоқ Толстиков жуда яққол бир фактни мисол қилиб келтирди: бизда турли бошқармаларга қарашли ўнта конструкторлик ташкилоти денгиз ва дарё буксирларининг лойиҳасини тузиш билан шуғулланмоқда. Шу сабабли, қуввати бир хил бўлган буксирлар тўққиз хил лойиҳага мувофиқ қурилаётган бўлса керак!

Шу мисоллар ҳақида гапириб, яна таъкидлаб ўтмоқчиманки, янги тузиладиган министрликларимиз ва планлаштирувчи органларимиз саноатимизнинг тегишли тармоқларида ягона техника сиёсатини амалга ошириш тўғрисида шу яқин вақтлар ичида жиддий ўйлаб кўришлари керак.

Биз бугун Пленумда саноатга раҳбарликни яхшилаш масалаларини қараб чиқар эканмиз, эски системага, халқ хўжалиги кенгашларигача бўлган системага механик тарзда қайтиш тўғрисида эмас, балки планлаштириш ва корхоналарнинг иқтисодий фаолиятига баҳо беришнинг янги принциплари асосида, бошқаришни марказлаштиришни янада ривожлантириш, шунингдек корхоналарнинг оператив-хўжалик мустақиллигини янада кенгайтириш асосида тармоқ бошқармасини уюштириш тўғрисида гапирмоқдамиз.

Социалистик ишлаб чиқариш усулининг барча имкониятларидан тўла фойдаланиш учун хўжаликни бошқаришнинг иқтисодий методларини кучайтириш таклиф этилади. Иқтисодий жиҳатдан рағбатлантириш системаси ёрдами билан корхонадаги ҳар бир ишчини, ҳар бир мастер, техникни, ҳар бир инженер ва хизматчини янги техникани жорий қилиш, технологияни такомиллаштириш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулотнинг сифатини яхшилашдан бевосита манфаатдор қилиш керак. Социалистик корхона тўғрисида яқинда қабул қилинган низомда ҳар бир корхонанинг ҳуқуқларини кенгайтириш кўзда тутилади. Бу чора ҳам ана шу мақсадларга хизмат қилади.

Марказий Комитет Президиуми таклиф этган тадбирлар кадрларимизнинг, корхона коллективларининг ташаббуси ва ижодини энг кўп даражада ривожлантиришга қаратилган ва шуни кўзда тутади. Янада тез суръатлар билан олға бориш учун, давлатимизнинг экономикасини янада муваффақиятли ривожлантириш учун ўз кучларимизни, агар таъбир жоиз бўлса, қайтадан гуруҳламоқдамиз, ўз имкониятларимизни қайтадан кўриб чиқмоқдамиз.

Марказлаштиришни маҳаллий органларнинг ҳуқуқлари, ташаббуси ва жавобгарлиги билан тўғри қўшиб олиб бориш масаласи принципиал масаладир. сиёсий жиҳатдан муҳим масаладир. Янги система жорий қилинганида, саноатни бошқаришда централизм билан демократия қўнгилдагидек бирга қўшиб олиб борилади. Бу нарса, жумладан, иттифоқ-республика министрликларини ва саноатнинг бир қанча тармоқларида хўжалик бирлашмаларини вужудга келтиришда, шунингдек планлаштириш, капитал қурилиш, пул ажратиш, меҳнат ва иш ҳақи соҳасида иттифоқдош республикалар ҳуқуқларининг кенгайтирилишида ўз ифодасини топади. Бу чора умумдавлат манфаатларини ҳар бир республиканинг манфаатлари билан қўшиб боғлаб олиб бориш имконини беради.

Иттифоқдош республикаларимизнинг раҳбар кадрлари саноат ишига раҳбарлик қилиш соҳасига катта тажриба тўпладилар. Бу тажриба, шубҳасиз, саноатни бошқаришнинг янги системасида ҳам тўла равишда татбиқ этилади.

Бошқаришнинг янги системасига ўтиш билан биз корхонани бошқаришнинг марказий органидан узоқлаштирадиган босқичлар миқдорини камайтирамиз. Бундан келадиган манфаат яққол кўриниб турибди. Шу билан бирга, таъкидлаб ўтиш кераки, янги тартиб кадрларимиздан, уларнинг барча звеноларидан масалаларни ҳал этиш вақтида масъулиятни сезиб, кўпроқ мустақиллик ва дадиллик билан иш кўришни талаб этади.

Шу вақтгача мавжуд бўлган бошқариш системасига кўра, айни бир хил масалалар билан параллел равишда бир неча ташкилот (иқтисодий районнинг халқ хўжалиги кенгаши, республика халқ хўжалиги кенгаши, иттифоқ халқ хўжалиги кенгаши, Олий халқ хўжалиги кенгаши) шуғулланар эди, бу системага мувофиқ, шундай шароит вужудга келар эдики, баъзи ходимлар ўз нуқсонлари ва камчиликларини бошқа бошқарма зиммасига юклашга, барча кийинчиликларни «объектив сабаблар» билан изоҳлашга ҳаракат қилар эдилар. Бундай шароитларда ҳатто энг яхши раҳбарлар ҳам кўпинча топширилган иш учун бевосита жавобгарликни сезмай бошлардилар.

Турмушдан фақат бир мисол келтириб ўтаман. Поволжье нефтчилари нефть қудуқларини пармалаш суръатларини тезлаштириш мақсадида пармалаш қувурлари ўрнига шлангокабелдаги турбобур ёрдамида пармалаш учун асбоб ва ускуналар комплексини вужудга келтиришга қарор берганлар. Бу чора пармалаш вақтида тушириш-кўтариш ишларини бир неча бор қисқартириш имконини берган бўлур эди. Бунинг кераклли тадбир эканлиги ҳаммага равшандек туюлган эди. Ваҳоланки, мазкур ускуна ва кабелни тайёрлаш графигини бамаслаҳат келишиб олиш учунгина қарийб бир йил вақт керак бўлди. Афсуски, бу график тўғрисида шу вақтгача келишиб олинган эмас, чунки бунинг учун давлат комитетлари ва халқ хўжалиги кенгашларига қарашли бўлган турли ташкилотларнинг вакилларидан ўн беш кишининг имзоси даркор бўлиб қолди. Графикни давлат комитетларининг тўрт раиси ва республика халқ хўжалиги кенгашларининг икки раҳбари тасдиқлаши керак. Шу хилдаги масалаларни анча ихчам ҳал этиш мумкин ва лозим.

Амалий иш ўрнига расмий процедураларга берилиб кетиб, жуда кўп комиссиялар тузилаётганлигини, келишиб олиш учун кўп жойларга мурожаат қилинаётганлигини, одамларнинг ўзлари бажаришлари лозим бўлган ишларни албатта бошқаларга топширишга интилаётганликларини кўрсатадиган бошқа кўп фактларни ҳам келтириш мумкин эди.

Равшанки, бу камчиликларни йўқотиш учун бошқариш системасини қайта қуришнинг бир ўзигина кифоя эмас. Бунда маъмурият ҳам ва хусусан партия, жамоат ташкилотлари ҳам кишиларни тарбиялаш, жавобгарликни сезмасликка, сансалорликка, шунингдек ишга бюрократларча муносабатда бўлишга қатъий барҳам бериш юзасидан узоқ вақт ва сабот-матонат билан иш олиб боришлари лозим. Дадиллик билан мустақил ишлашга қодир бўлган кадрларни танлаш ғоят муҳимдир.

Ўртоқлар! Докладда ва сўзланган нутқларда янги тузиладиган министрликлар ҳал этишлари лозим бўлган вазифалар тўғрисида гапирилди. Уларнинг гапини такрорламай, қуйидагилар ҳақида қисқача гапириб ўтишни истар эдим.

Биз министрликларга катта умид боғлаймиз. Бу Пленумда шу нарсани зўр қатъият билан айтиш кераки, министрликлар ва шахсан министрлар ўзлари бошчилик қилаётган тармоқларнинг иши учун партия ва давлат олдида тўла жавобгар бўлишлари лозим. Улар халқ хўжалигининг саноат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини миқдор жиҳатидан ҳам, уларнинг хиллари, сифати жиҳатидан ҳам тўла қондирмоқ учун фан ва техниканинг ҳозирги ютуқлари базасида саноат тармоқларини комплекс ривожлантиришни таъминлашлари керак. Давлат интизомини бутун чоралар билан кучайтириш ва мустаҳкамлаш, корхоналарнинг ишида намунали тартиб ва юксак маданият бўлишини таъминлаш — министрликларнинг муҳим вазифаларидан биридир.

Ўз олдиларига қўйилган вазифаларни муваффақиятли ҳал этмоқ учун министрликлар ўзлари ишлаб турган соҳада олий ҳокимиятга эга бўлишлари, чинакам ҳукумат органлари бўлишлари керак. Министрликлар ва халқ хўжалиги кенгашларининг кўп йиллик иш тажрибаси шуни кўрсатадики, ҳуқуқларни кўп жиҳатдан чеклаб қўйиш, баъзан эса, майдачуйда ишларга аралашиш ишни яхшилашга ёрдам бермайди. Бунинг аксича, раҳбарларга катта ҳуқуқларнинг берилиши уларнинг қобилиятларини тағин ҳам яхши рўёбга чиқаришлари учун шарт-шароит вужудга келтиради. Ўртоқ Б. Е. Бутома ва бошқа ўртоқлар ўз нутқларида бу масалаларнинг ҳаммасини тўғри кўтардилар.

Биз корхоналарни бошқариш системасини ғоят ихчамлаштиришга эришмоғимиз керак. Ишлаб турган ҳар бир министрликнинг, шунингдек янгидан тузиладиган министрликнинг структурасини зўр эътибор билан ишлаб чиқиш, корхоналарнинг ишлаб чиқариш фаолиятини бошқариш поғоналари миқдорини қисқартириш керак, токи министрликларнинг аппаратлари корхоналарнинг ишига тааллуқли ҳамма масалаларни ишнинг кўзини билиб, пухта, оператив ва эпчил ҳал этсинлар.

Кадрлар билан ишлаш министрликларнинг фаолиятида катта ўрин эгаллайди. Биринчи галда биз министрликларнинг аппаратини юқори малакали мутахассислар, ишни давлат манфаатларини кўзлаб юргиза оладиган яхши ташкилотчилар ҳисобига мустаҳкамлаш ғамини еяшимиз керак. Давлат комитетлари, халқ хўжалиги кенгашларидан ҳам, шунингдек корхоналардан ҳам энг яхши кишиларни олиб, улардан министрликларда ишлатиш учун фойдаланиш лозим. Шу билан бирга, ёш ва кекса кадрлардан тўғри қўшиб фойдаланишга таъмин этилиши керак. Қобилиятли ёш ходимларни раҳбарлик вазифаларига дадил кўтараберишга зарур.

Бизнинг фикримизча, кадрлар билан ишлашга кундалик раҳбарлик қилишни ғоят министр ўринбосарларидан бирига юклаб қўйиш лозим. Бу, ўртоқлар, расмиятчилик учун кўриладиган чора эмас. Бу ерда сўзга чиққан кўпгина ўртоқлар айтиб ўтганларидек, бу чора кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш, тайёрлаш ва қайта тайёрлаш ишини анча яхшилашга имкон беради. Ўз-ўзидан маълумки, бундай чора министрликнинг коллегиялари ва министрлар зиммасидан кадрлар танлаш учун жавобгарликни асло соқит қилмаслиги керак.

Бир вақтлар ишлаб чиқаришнинг кўпгина ажойиб командирлари, зўр тажрибага, юқори малакага эга бўлган мутахассислар халқ хўжалиги кенгашларига ишга келган эди. Улар ўз меҳнатлари ва маҳоратлари билан саноатни ривожлантиришга катта ҳисса қўшдилар. Халқ хўжалиги кенгашларининг, давлат комитетларининг ва тугатилаётган бошқа органларнинг ходимларидан ҳеч бир кишининг ўз тажрибаси ва билимларидан муносиб равишда фойдаланиладиган жой топиб берилажагига шубҳа қилмаслиги керак. Бизда иш жуда кўп, ўртоқлар, ҳаммага ҳам иш топилади, бинобарин, биз бу тўғрида қайғирмоғимиз керак.

Фан ва техника давлат комитети фан-техника муваффақиятларини жорий қилишда министрликларга катта ёрдам кўрсатиши лозим. Мана шу муҳим органнинг малакали аппарати саноатимизнинг асосий эҳтиёжларидан ажралиб қолишига, китоб токчасини тўлдириш учунгина ишлайдиган бўлишига асло йўл қўйиш ярамайди.

Саноатни бошқарувчи янги органлар ўзларининг илмий тадқиқот институтлари ўз қарорлари ва тавсиялари учун тўла-тўкис масъулиятли бўлишлари ҳақида ғамхўрлик қилишлари керак. Кераксиз параллелчиликка, ҳеч қандай аҳамиятга эга бўлмаган, истиқболсиз ясама темаларнинг сонини кўпайтириш орқасида илмий тадқиқот институтларимизнинг куч ва маблағларини сочиб юборишга барҳам бериш лозим.

Саноатни бошқариш қайта қурилаётганлиги ҳамда хўжаликка раҳбарлик қилишдаги иқтисодий методларни кучайтириш чоралари кўрилаётганлиги халқ хўжалигини планлаштиришга нисбатан ва, бинобарин, планлаштирувчи органларга нисбатан тағин ҳам каттароқ талаблар қўймоқда.

Истиқболли планларимиз ҳам, шунингдек йиллик планларимиз ҳам илмий асосда ишлаб чиқилиши керак, иқтисодий жиҳатдан асослаб берилган ва тўла балансланлаштирилган бўлиши керак деган гапни биз неча марталаб гапирдик. Афсуски, ҳали биз бунга эришганимиз йўқ. Мана шу Пленумда, жумладан Д. А. Кунаев, П. М. Машеров, А. А. Кокарев, К. А. Новиков ўртоқларнинг ва бошқа ўртоқларнинг нутқларида планлаштиришимиздаги жиддий камчиликларни ва шу камчиликлар қандай оқибатларга сабаб бўлаётганлигини кўрсатувчи кўпгина мисоллар келтирилди. Саноатни ривожлантиришда ҳали ҳам диспропорцияга йўл қўйилмоқда, қуриб битказилмаган объектлар сони ва ўрнатилмаган ускуналар ҳажми кўпайтириб юборилмоқда, кўплаб пул ва моддий ресурслар узоқ вақтгача ўлик молга айлантириб қўйилмоқда. Бу камчиликларни йўқотиш соҳасидаги иш — албатта, мураккаб иш, лекин бу ишни ҳам марказда, ҳам республикада туриб сарфланадиган умумий куч-ғайратлар билан оғишмай олиб бориш керак.

Планлаштирилаётган давр мобайнида ҳар хил кўрсаткичлар ва топшириқларга кўпдан-кўп ўзгартишлар киритилаётганлиги планларимиздаги камчиликлардан ва бир қисм раҳбарлар шу планларни ижро этишга нотўғри муносабатда бўлаётганликларидан далолат беради. Корхоналар ёки халқ хўжалиги кенгашининг раҳбарлари кўпинча бирон топшириқни, ўзгартириш масаласини қўядилар, шу билан бирга, баъзан ўзлари шу топшириқни бажаришни ёмон уюштирганликлари учунгина шундай қиладилар. Бунинг устига, шундай таклифларни қўллаб-қувватлаш ва уларни амалга оширишни талаб қилиш мумкин деб ҳисоблайдиган партия ташкилотлари ҳам бор.

Корхоналардан тортиб то марказий планлаштирувчи органларгача ҳамма звеноларда планлаштириш ишини яхшилаш зарур. Бизнинг планлаштирувчи органларимиз хўжалик қурилишига илмий раҳбарлик қилишнинг ҳақиқий штаби бўлиб қолишлари керак. Планлар жамиятнинг ҳозирги ва бундан буён эҳтимол тутилаётган эҳтиёжларини аниқ ҳисобга олишга, мавжуд имкониятлар ва резервларни яхши билишга асосланган бўлиши лозим. Шундай қилиш кераки, техника тараққиётини жадаллаштиришга тааллуқли ҳамма масалалар планлар орқали ҳал этилсин, давлат кутилмаган тасодифлар эҳтимолига қарши ҳамда планда кўзда тутилмаган янги вазифаларини ҳал қилиш учун етарли резерваларга эга бўлсин.

Биз планлаштирувчи органларда ва, аввало, СССР Госпланида ишлаш учун энг тажрибали, энг малакали, ҳалол ходимларни, яхши экономистларни жуда чертиб танлаб олишимиз керак. В. И. Ленин айтганидек, Госплан уддабуро одамларнинг, экспертлар, фан ва техника намояндаларининг жамул-жамидан иборат бўлиши лозим. Халқ хўжалигини бошқарувчи органлар системасида Госпланнинг ролини, унинг мустақиллиги ва обрўсини кўтариш зарур.

Хуллас, планлаштиришда ўзбошимчаликка ва субъективизмга батамом барҳам бериш учун ҳамма чораларни кўриш керак. Планлаштирувчи органларнинг ходимлари фақат объектив иқтисодий ҳисоб-китобларга амал қилган ҳолда ишлашлари мутлақо шарт, улар шу тахлитда ишлаш имкониятига эга бўлишлари ҳам керак.

Ўртоқлар! Саноатни бошқаришни яхшилаш, планлаштиришни такомиллаштириш ва саноат ишлаб чиқаришни иқтисодий жиҳатдан рағбатлантиришни кучайтириш юзасидан Пленум тасдиқлайдиган тадбирлар партиямизнинг ташкилотчилик ва сиёсий иши савиясини кескин оширишни қаттиқ талаб қилмоқда. Шуни рўй-рост айтиш кераки, биз ҳозир белгилаётган иқтисодий тадбирларни амалга ошириш учун бутун партия, коммунистларнинг бутун кўп миллионли армияси астойдил иш олиб бормаса, биз бу тадбирларни лозим даражада муваффақият билан амалга ошира олмаймиз.

Пленумимиз қарорларини кенг тушунтириш ҳозир иттифоқдош республикалар компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка, область, шаҳар, район партия комитетлари, барча партия ташкилотларининг ишида асосий вазифа ҳисобланади. Қарорларимизни бутун партияга, ҳар бир коммунист ва барча меҳнаткашларнинг онгига етказиш керак. Пленум қарорлари нима мақсад билан қабул қилинганлигини, бу қарорлар саноатимизни ва бутун экономикамизни янада ривожлантиришда, халқнинг моддий фаровонлигини юксалтиришда қандай роль ўйнашга даъват этилганини ҳар бир совет кишисининг яхши тушуниб олиши ҳаддан ташқари муҳимдир. Ҳар бир ишчи, техник, инженер ишлаб чиқаришни такомиллаштириш учун курашда ўз ролини яхши кўриб турадиган ва ўз масъулиятини ҳис қиладиган бўлсин. Матбуот, радио, телевидение, бизнинг пропагандистларимиз ва агитаторларимиз Марказий Комитет Пленуми қарорларини пропаганда қилишда кўп иш қилишлари мумкин ва керак.

Саноат экономикасининг энг муҳим проблемалари доимо партия ташкилотларининг диққат марказида туриши лозим. Уларнинг бурчи — моддий рағбатлантириш принциплари ва хўжаликни юргизишнинг бошқа иқтисодий методлари тўғри қўлланилишини таъминлаш, ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг ижодий ташаббускорлиги ва активлигини бутун чоралар билан авж олдиришдан иборат.

Шуни назарда тутиш кераки, саноатга раҳбарлик қилишда мўлжалланаётган ўзгаришларни муваффақиятли амалга ошириш ва иқтисодий стимуллардан фойдаланиш умуман индустриямизни янада юксалтириш учун шарт-шароитлар яратибгина қолмай, шу билан бирга, корхона коллективининг ва ҳар бир айрим ходимнинг ўз меҳнати натижаларидан манфаатдорлигини ошириб юборади.

Корхона коллективининг яхши ишлаши ҳозирги вақтдагига қараганда тағин ҳам кўпроқ даражада ўзининг конкрет самараларини беради, бу самаралар завод уй-жой қурилишини ривожлантиришга, янги болалар боғчалари, маданий-оқартув муассасалари, спорт иншоотлари ва ҳоказолар қуришга ажратиладиган қўшимча фондларда ўз ифодасини топади. Кўпгина ўртоқларнинг Пленумда сўзлаган нутқларида ҳам мана шу муҳим ҳолат тўла асос билан таъкидлаб ўтилди.

Тузилаётган министрликлар олдида катта-катта вазифалар турибди, бу вазифаларни муваффақиятли амалга ошириш министрликларнинг партия ташкилотлари зиммасига алоҳида масъулият юклайди. Министрликлардаги партия комитетларининг секретарлари лавозимига юқори малакали, тажрибали партия ходимларини тавсия қилиш керак. Министрликларнинг партия комитетлари партия ташкилотларидаги ишнинг аҳволидан, министрликлар аппаратининг фаолиятини яхшилаш соҳасида ўзлари кўраётган чоралардан КПСС Марказий Комитетини вақти-вақти билан хабардор қилиб туришлари шарт.

Саноат корхоналарининг ҳуқуқлари кенгайтирилаётганлиги ва уларга кўпроқ мустақиллик берилаётганлиги муносабати билан қўйи партия ташкилотларининг, яъни ишлаб чиқаришнинг тақдири ҳал бўлаётган жойлардаги ячейкаларнинг роли ва масъулияти айниқса ошиб кетади. Эндиликда кўпгина план кўрсаткичлари бевосита корхоналарнинг ўзида ишлаб чиқилади ва ўзил-кесил тасдиқланади, ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва янги техникани жорий қилиш истиқболлари белгиланади.

Мана шундай шароитда корхоналарнинг бошланғич партия ташкилотлари ишлаб чиқариш фаолиятига доир масалалар билан чуқурроқ шуғулланишлари зарур. Лекин одамлар билан, халқ билан, бизнинг ишчилар синфимиз билан ишлаш аввалгидек ҳозир ҳам корхоналар бошланғич партия ташкилотларининг энг асосий вазифаси бўлиб қолади. Айни ишчилар синфи моддий неъматларнинг асосий бунёдкори бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади; ишчилар синфи инженер-техник интеллигенциямиз билан бир ёқадан бош чиқариб, ўз меҳнати, ўз маҳорати билан халқ хўжалиги планларининг тақдирини ҳал қилмоқда.

Шу муносабат билан мен моддий рағбатлантириш факторини маънавий стимуллардан кенг фойдаланиш билан, коммунистик тарбияни кучайтириш билан тўғри қўшиб олиб бориш муҳимлигини таъкидлаб ўтмоқчиман, ўртоқ Н. Г. Егоричев бу ерда сўзлаган нутқида шу ҳақда тўғри гапирди.

Саноат, қурилиш ва транспортдаги бошланғич партия ташкилотлари хўжалик қурилишига раҳбарлик қилишда, халқ хўжалиги планларини бажариш учун курашда катта тажриба орттирдилар. Улар техника тараққиёти, маҳсулот сифатини ошириш соҳасида, хўжалик ҳисобини мустаҳкамлаш ва иқтисод режими учун курашда кўпгина ватанпарварлик ҳаракатларининг ташаббускори бўлиб чиқмоқдалар.

Ҳозир бошланғич партия ташкилотлари олдига тағин ҳам кўпроқ масъулиятли вазифалар қўйилмоқда. Планларни бажариш ва иқтисодий кўрсаткичларни яхшилаш учун курашда қурилишимизнинг ҳамма босқичларида ҳамиша жуда катта роль ўйнаган социалистик мусобақани кенг қулоч ёздиришда партия ташкилотларининг ташаббускорлик ва етакчилик кўрсатиши, уларнинг ролини ошириш ҳозирги вақтда алоҳида аҳамиятга эга.

Иқтисод учун, ҳамма нарсада тежамкорлик учун кураш масалалари партия ташкилотларининг ишида катта ўрин тутмоғи керак. Бу, янги масала эмас., албатта. Партияда бу масала неча марталаб ўртага қўйиб келинган. Лекин олға босганимиз сайин, халқ хўжалигининг миқёслари кенгайган сайин энг қаттиқ тежам учун курашнинг аҳамияти тобора кўпроқ ортаберади. Ишлаб чиқаришнинг ҳозирги ҳажмида бир процентнинг ҳатто жуда кичик, кисми ёки иш вақтининг исроф қилиниши ҳам ғоят катта рақамларни ташкил этади, мамлакатга ҳаддан ташқари катта зиён етказиб қўяди.

Агар ҳар қайси партия ташкилоти, ҳар бир партия раҳбари корхонадаги барча коммунистларни, барча ходимларни давлат маблағларини иқтисод қилиш тўғрисида, хом ашё материаллар, ускуналардан ғоят самарали фойдаланиш ҳақида астойдил қайғирадиган қилиб тарбиялай билсалар, буни уларнинг яхши хизмати деб ҳисоблаш керак.

(Давоми учинчи бетда).

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

(Боши биринчи ва иккинчи бетда).

Ушбу Пленум назарий фронт ходимлари олдига жиддий вазифалар қўймоқда. Партия ижтимоий фанларнинг намояндаларидан марксча-ленинча иқтисодий назарияни янада ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшишларини кутади.

Коммунистик қурилиш жараёнида амалий равишда ҳал этилиши учун назарий жиҳатдан чуқур ишлаб чиқишни талаб қиладиган кўпгина ўткир проблемалар муттасил вужудга келиб туради. Масалан, ҳозирги кунда социалистик хўжалик ҳисоби, экономикани планли бошқаришда фойда, нарх, кредит, хўжалик шартномалари ва ҳоказолардан фойдаланиш, фан-техника революцияси кенг авж олиб бораётган шароитда социалистик саноатни ташкил этиш ва уни бошқариш тўғрисидаги таълимотни ишлаб чиқиш, марказлаштирилган тартибдаги планлаштиришни корхоналарнинг иқтисодий мустақиллиги билан боғлаб олиб бориш ва бошқа шу каби масалалар олдинги ўринга қўйилмоқда. Ана шу масалаларнинг ҳаммаси эндиликда алоҳида актуаллик касб этмоқда. Хўжалик соҳасидаги асосий проблемаларга ижодий ёндашиш олимлар, назариячилар, пропагандистларнинг фаолиятида энг муҳим ва энг зарур қоида бўлиб қолиши лозим.

Шунингдек бизга душман бўлган идеология намояндаларининг партиямиз ўтказаётган иқтисодий тадбирлар мазмунини бузиб кўрсатиш йўлидаги уринишларига қарши курашни кучайтириш зарур.

Кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш партия ташкилотларининг туб вазифаларидан биридир. Кадрлар билан ишлаш — партия фаолиятининг ҳал қилувчи масаласи, партиянинг асосий вазифасидир. Рост, партия саноатни малакали кадрлар билан таъминлаш учун кўп ишлар қилди. Бироқ, сўнгги вақтларда бу масалаларга эътибор бўшаштириб қўйилди.

Партия комитетлари ва партия ташкилотлари кадрларни тарбиялаш соҳасида каттагина иш ўтказишлари лозим. Сўнгги йилларда бизда баъзи бир жойларда маҳаллийчилик сингари зарарли тенденциялар пайдо бўлиб қолганини назарда тутганда, шундай қилиш айниқса зарур. Ахир, бизда баъзан шундай бўлади-ку: айтайлик, баъзи республика ёки иқтисодий район халқ хўжалиги кенгаши қандайдир танқис маҳсулотни ишлаб чиқаради, иш ана шу маҳсулотни тақсимлашга етганда, фақат «ўз» истеъмолчиларининг эҳтиёжлари ва талабларини қондириш тўғрисидагина чинакам ғамхўрлик қилинади. Ўз истеъмолчиларини ҳатто керагидан ортиқча, ошириб-тошириб таъминлаб қўядилар-да, бошқа республикаларга ёки бошқа иқтисодий районлардаги истеъмолчиларга маҳсулот етказиб бериш планини бажаришга совуққонлик билан қараш мумкин деб ҳисоблайдилар, республикалараро маҳсулот етказиб бериш планларини барбод қилиш фактларига йўл қўядилар. Бу, ахир, ўртоқлар, учига чиққан маҳаллийчилик, социалистик давлатимиз ҳаётида зарарли ва мутлако йўл қўйиб бўлмайдиган ҳол бўлмай, нима?!

Шундай ҳам бўладики, бирон иқтисодий районнинг раҳбарлари бирон турдаги ускунани албатта ўзларида ишлаб чиқаришни уюштиришга тиришадилар, ваҳоланки, шундай ускунани бошқа районда ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш давлатга иқтисодий жиҳатдан анча фойдали бўлади. Мана шуларнинг ҳаммаси — зарарли тенденциялар бўлиб, партия бундай тенденцияларга қарши муттасил ва астойдил кураш олиб бориши керак. Бинобарин, В. П. Мжаванадзе, В. Ю. Охундов ва бошқа ўртоқлар маҳаллийчиликнинг зарари тўғрисида ҳамда айрим республикалар ва иқтисодий районларнинг манфаатларини ҳаммамиз учун ҳамма нарсадан устун бўлган нарса, — улуғ социалистик Ватанимизнинг умумдавлат манфаатлари билан моҳирона боғлаб олиб бориш зарурлиги ҳақида бу ерда мутлақо тўғри гапирдилар.

Бутун мамлакат хўжалик тараққиётининг бирлиги негизидагина саноатимизни, бутун халқ хўжалигимизни юксалтиришга эришиш мумкин. Бу — шак-шубҳасиз ҳақиқатдир. Марказий Комитет Президиуми ушбу Пленумда кўриб чиқилаётган таклифларни ишлаб чиқаётганда худди ана шунга амал қилди. Таклиф қилинаётган чораларнинг амалга оширилиши мамлакатимизнинг бутун экономикасини юксалтиришга, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини мустаҳкамлашга тағин ҳам кўпроқ ёрдам беради.

Коммунистик қурилишда партиянинг ролини оширишга қаратилган йўлни оғишмай ўтказиш билан бу йўлни рўёбга чиқариш барча ташкилотларнинг ва даставвал Советлар, касаба союзлари ва комсомолнинг актив ишлашини талаб қилажагини биз зинҳор унутмаслигимиз керак. Биз аминмизки, совет органлари, касаба союзлари ва Ленин комсомоли ушбу Пленум қарорларини амалга ошириш муносабати билан пайдо бўлаётган катта-катта вазифаларни энг кўнгилдагидек тарзда бажариш учун барча зарур чораларни кўрадилар.

II.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми — қишлоқда партия сиёсатининг мустаҳкам негизи

Ўртоқлар! Гарчи қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш масалалари Марказий Комитетининг мана шу Пленумида махсус кўриб чиқилаётган мавзу бўлмаса ҳам, ҳар ҳолда КПСС Марказий Комитетининг март Пленумидан кейин қишлоқ хўжалигидаги аҳвол қандайлиги ҳақида қисқача ахборот бериб ўтишга рухсат этгайсиз.

Партия ва совет халқи КПСС Марказий Комитети март Пленумининг қарорларини чуқур мамнуният ва зўр қизиқиш билан кутиб олганликларини Марказий Комитет аъзолари биладилар. Ана шу қарорлар қандай бажарилаётганига ҳозир кенг кўламда якун ясашга ҳали вақт эрта. Лекин бу қарорлар қишлоқда юксак даражада сиёсий ва меҳнат активлигини қўзғатиб юборганлиги ҳозирдаёқ ҳаммага равшан кўриниб турибди. Бу йил қишлоқ хўжалигидаги ишлар анча уюшқоқлик билан ўтказилмоқда, ноқулай об-ҳаво шароитлари сабабли вужудга келган бирталай қийинчиликлар муваффақиятли бартараф этилмоқда. Бу қийинчиликлардан энг муҳимлари шу бўлдики, деярли ҳамма жойда кўклам совуқ келиб, жуда кечга сурилиб кетди, шунинг орқасидан бир қанча йирик ғаллакор районларда ёз қурғоқчилик билан ўтди. Ана шу қийинчиликларга асосий пахта кони бўлган Ўрта Осиё районларида бу йил сув ниҳоятда танқис бўлганлигини ҳам қўшиб қўйиш керак.

Пленумга йилнинг қайси дастлабки якунлари ҳақида ахборот бериш мумкин?

Украинада, Кубанда, Марказий қоратупроқ ва қора тупроқли бўлмаган зоналарнинг районларида, Белоруссияда, Балтика бўйида дон ва бошқа экинлардан яхши ҳосил етиштирилди.

Қозоғистон, Сибирдаги, шунингдек Поволжьенинг айрим областларидаги қаттиқ қурғоқчилик дон экинлари ҳосилдорлигининг пасайиб кетишига олиб келди.

Март Пленуми қарорларига мувофиқ равишда ғалла тайёрлаш ҳозир ҳали ҳам давом этмоқда. Афтидан, умумдавлат миқёсида харид қилинадиган дон миқдори планлаштирилганига нисбатан барибир кам бўладиганга ўхшайди.

Мамлакатнинг ғалла маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини нормал қондиришни таъминлаш учун Марказий Комитет билан ҳукумат ҳамма зарур чораларни кўриб қўйдилар.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети аҳолини ғалла билан таъминлашни ҳам миқдор жиҳатидан, шунингдек ҳам сифат жиҳатидан янада яхшилашни мўлжалламоқдалар.

Бу йил шолипоя майдонларини кенгайтириш юзасидан катта иш ўтказилди. Шу йил ичида шолипоялар майдони 10 процент кенгайтирилди. Бу йил ёрмабоп экинлар дони, жумладан шоли ва гречиха тайёрлашни бирмунча кўпайтириш кутилмоқда.

Далачиликдан олинадиган бошқа маҳсулотларга келганда, аҳвол мана шундай бўлмоқда. Ўзбекистон, Тожикистон, Туркманистон, Озарбайжон, Қирғизистон, Қозоғистон ва Арманистондаги колхозчилар, совхозларнинг ходимлари, мутахассислар, шунингдек партия ва совет органлари жуда катта меҳнат сарфлаганликлари натижасида пахтадан яхши ҳосил етиштирилди. Бу қимматли экинни тайёрлаш давлат плани бажарилади. Бу эса, мамлакатимиз экономикаси учун қандай муҳим аҳамиятга эга эканлигини ҳамма тушунади.

Қанд лавлаги етиштириш соҳасида Украинада, Россия Федерациясида, Белоруссия, Молдавия, Қирғизистон ва Қозоғистонда катта иш ўтказилганлигини айтиб ўтиш лозим: бу йил биз ана шу экиндан дуруст ҳосил олаяпмиз, бу эса, саноат яхши ишлаган тақдирда, қанд-шакар ишлаб чиқариш планининг бажарилишини таъминлаш имконини беради. Бу ҳам халқ хўжалигидаги жуда муҳим кўрсаткичдир.

Мойли экинлар ва даставвал кунгабоқар ялпи ҳосилининг батамом қониқарли бўлиши кутилмоқда. Белгиланган планни бажариш ва шу тариқа сўнгги беш йил мобайнида ўрта ҳисобда ҳар йили харид қилинганига нисбатан 1 миллион тонна кўп кунгабоқар тайёрлаш имконияти бор.

Ҳозир ҳамма жойда картошка, сабзавот, мева ва узум йиғиштириб олинмоқда. Биз аҳолининг мана шу маҳсулотларга бўлган эҳтиёжини таъминлаш учун ҳамма имкониятларга эгамиз.

Ўзларингиз биласизларки, ўртоқлар, сўнгги вақтларда, айниқса 1963 йилдан кейин бизда чорвачиликда ноқулай аҳвол вужудга келди. Ҳозир бу тармоқни ривожлантириш маълум даражада жадаллаштириб юборилди. Шу йил мобайнида ҳамма турдаги чорва моллар туёғи кўпайди ва маҳсулдорлиги ошди. Масалан, ўрта ҳисобда мамлакат бўйича ҳар бир сигирдан соғилган сут саккиз ойда 283 килограмм кўпайди.

20 сентябргача 1964 йилнинг шу давридагига нисбатан 28 процент кўп сут харид қилинди. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан гўшт 15 процент ва тухум 30 процент кўп харид қилинди.

Иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари ва Компартиялари Марказий Комитетларининг ахборотларидан кўриниб турибдики, умуман мамлакатда гўшт, сут, тухум ва жун тайёрлаш йиллик планлари ошириб бажарилади.

Қурғоқчиликка дучор бўлган айрим районларни мустасно қилганда, қиш фаслида чорва молларни боқиш учун шароитларнинг қулай бўлиши кутилмоқда. Бу эса, чорвачиликни янада ривожлантириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш учун яхши имкониятлар вужудга келтирмоқда.

Маълум чеклашлар бекор қилингандан кейин, колхозчилар, ишчи ва хизматчиларнинг шахсий хўжаликларидаги чорва моллар ҳам кўпайиб қолди.

Мана шуларнинг ҳаммаси аҳолини сут маҳсулотлари, гўшт ва гўшт маҳсулотлари билан таъминлашни шу йилнинг ўзидаёқ бирмунча яхшилаш имконини берди. Аммо қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг мана шу тармоғидаги қолоқликни буткул тугатиш ва аҳолининг чорва маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини тўлиқ қондириш учун бизнинг ҳали обдон ишлашимиз лозим бўлиб турибди.

Партиямиз март Пленумида қишлоқ хўжалигини юксалтиришнинг иқтисодий тадбирларини ишлаб чиқиб, бу блан жуда катта иш қилди. Илгари ҳам неча марталаб таъкидлаб ўтганимиздек, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш тўғрисида бундан буён қиладиган ғамхўрлигимиз шу билан тугамайди. Ҳозирги беш йилликка мўлжалланган планларимизда автомобилсозликни, тракторсозликни ривожлантиришга ва қишлоқ хўжалиги учун бошқа хил техника ишлаб чиқаришга катта-катта пул ажратиш кўзда тутилмоқда. Химиявий ўғитлар ва заҳарли химикатлар ишлаб чиқарувчи корхоналарни ривожлантиришнинг асосий вазифалари ва ҳажмлари белгилаб олиндики, бу ҳам далаларимизнинг ҳосилдорлигини янада ошириш ва экинлардан мўл ҳосил олишга эришишнинг жиддий омили бўлишига ҳаммамиз аминмиз.

Давлат аппаратимизнинг баъзи звеноларида — Госпланда, министрликларда ва турли идораларда бошқа ишларни қишлоқ хўжалиги ҳисобидан ўнглаб олишга, рақамларни қишлоқ хўжалиги ҳисобидан «балансласштириб қўйишга», колхоз ва совхозларнинг манфаатларини камситишга интилиш ҳозиргача ҳам барҳам топиб кетмаганлигини айтиб ўтиш зарур. Марказий Комитетнинг март Пленуми қишлоқ хўжалигига иложи борича кўпроқ ёрдам кўрсатиш мажбуриятини юклаб, тамомила аниқ қарорлар чиқариб қўйганига қарамай, шундай қилинмоқда.

Бундай тенденциялар умумий ишимиз учун ғоят хатарлидир, чунки қишлоқ хўжалигини юксалтирмасдан туриб, коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал қилишни ўйлаш қийин. Биз қишлоқ хўжалигига ёрдам беришга даъват этилган барча ходимлардан, барча министрликлар ва идоралардан март Пленуми қарорларини пухта ва аниқ бажаришни талаб қилишимиз мутлако шарт.

Биз қишлоқ хўжалигини юксалтириш соҳасидаги ўз планларимизда деярли ҳар йили мамлакатнинг турли районларида ноқулай об-ҳаво шароитлари қишлоқ хўжалигига ҳали ҳам катта таъсир кўрсатаётганини ҳисобга олмасдан тура олмаймиз.

Маълумки, мамлакатимиздаги ҳайдаладиган ерларнинг талайгина қисми етарли миқдорда ёғингарчилик бўлмайдиган зонага жойлашган. Бу эса баъзан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришга сафлаётган куч-ғайратларимизнинг самарасини пасайтириб юбораётган асосий сабаб бўлмоқда. Марказий об-ҳаво институтининг маълумотларига кўра, 1930 йилдан 1965 йилгача бўлган давр ичида, яъни 35 йил мобайнида, Саратов областини 10 марта, Куйбишев областини 12 марта, Волгоград областини 15 марта, Астрахань областини 18 марта, Ростов областини 12 марта, Ставрополь ўлкасини 14 марта қаттиқ қурғоқчилик босган. Украинада асосан унинг жанубий областларида, ана шу давр ичида ўн бир йил қурғоқчилик билан ўтган.

Мамлакатимизнинг бошқа бир қисмида — Белоруссияда, Балтика бўйида, Украина Полесьесида, РСФСРнинг қора тупроқ бўлмаган зонасида қишлоқ хўжалигига яроқли талайгина майдонлар бунинг аксича захкашлик дардига мубтало бўлган ва ҳатто ботқоқланиб қолмоқда.

Бу нарса ҳаммамизни мамлакатимиз колхоз ва совхозларида ерларни суғориш ва захини қочириш юзасидан тузукроқ ишларни ўтказишга киришиш зарур, деган ягона фикрга ва умумий бир қарорга олиб келмоқда. Марказий Комитет билан СССР Министрлар Советининг топшириғига биноан, СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, Сув хўжалиги ва суғориладиган деҳқончилик давлат комитети, СССР Госплани, Қишлоқ хўжалик фанлари академияси ерларни суғориш ва захини қочириш соҳасида катта-катта тадбирларни амалга ошириш хусусидаги таклифларни иттифоқдош республикалар билан биргаликда ишлаб чиқмоқдалар. Биз бу масалани махсус муҳокама қилмоқчи бўлиб турибмиз.

Ўртоқлар! Қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш масалалари аввалгидек ҳозир ҳам бутун партиямизнинг, бутун халқимизнинг диққат марказида қолмоғи керак. Март Пленуми қарорларини изчиллик билан амалга ошириш барча қишлоқ маҳсулотлари етиштиришни муттасил кўпайтиришга эришишимизга имкон беради.

Иттифоқдош республикалар компартияларининг Марказий Комитетлари, область, ўлка ва район партия комитетлари қишлоқ хўжалик йили якунларини, КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорлари қандай бажарилаётганини партия ташкилотларида, колхозчилар, совхоз ходимларининг йиғилишларида кенг муҳокамадан ўтказиб, чорва қишловини муваффақиятли ўтказиш, кўкламги экишга пухта тайёргарлик кўриш соҳасидаги ҳаракатлар программасини белгилаб олсалар ғоят фойдали бўлур эди. Хуллас, деҳқончилик, бутун қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши маданиятини янада юксалтириш ҳамда колхоз ва совхозларни иқтисодий жиҳатдан мустаҳкамлаш борасида кўриладиган янги чораларга тааллуқли ҳамма масалаларни муҳокама қилиб чиқсалар жуда соз бўлур эди.

III.

Халқаро ҳаётнинг баъзи масалалари

Ўртоқлар!

Марказий Комитет Президиуми Пленумни баъзи халқаро масалалардан хабардор қилиб қўйишни ҳам зарур деб ҳисоблайди.

Жаҳон социализми кучларининг ўсаётганлиги ва мустаҳкамланаётганлиги, илгари эзилиб келган халқларнинг миллий озодлик революцияси муваффақиятли ривожланаётганлиги, жаҳон капиталистик системасининг заифлашуви давом этаётганлигидан иборат асосий тенденция умуман халқаро вазият учун характерлидир. Америка Қўшма Штатлари бошчилигидаги империалистлар халқларнинг озодлик ва тараққиёт сари қилаётган ҳаракатига тўғаноқ солиб қўйишга, социализм кучларини заифлаштиришга уриниб, ўзларининг қўлдан чиқиб кетаётган позицияларини ушлаб қолиш ё бўлмаса иложи топилган жойларда, бой бериб қўйилган нарсаларни қайтариб олиш умидида зўравонлик ва агрессия ишлатмоқдалар, бошқа мамлакатлар ва халқларнинг ишларига қуролли йўл билан аралашмоқдалар. Бу халқаро вазиятни жиддий равишда чигаллаштириб қўймоқда, албатта. Мана шуларнинг ҳаммаси биздан хушёрликни оширишни, Совет Иттифоқининг мудофаа қобилиятини ва ташқи сиёсатдаги позицияларини мустаҳкамлашга муттасил эътибор беришни, социалистик мамлакатлар ва жаҳон коммунистик ҳаракати бирлигини мустаҳкамлаш соҳасида активлик билан куч-ғайратлар сарфлашни талаб қилмоқда.

Лўнда қилиб гапирадиган бўлсак, ташқи сиёсатимизнинг моҳияти — жаҳон социалистик ҳамдўстлигини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш, халқларнинг озодлик курашини қўллаб-қувватлаш, ер юзида тинчликни сақлаб қолишдан иборат. Биз шундай қилаяпмиз ҳам. Биз дипломатиямизни актив, ҳужумкор қилишга интилаяпмиз ва, шу билан бирга, тадбиркорлик ва эҳтиёткорлик билан иш тутаяпмиз.

Сўнгги ойлар СССРга жуда кўп чет эл ҳукумат ва партия-ҳукумат делегацияларининг келиб кетганлиги билан характерланади. Бизнинг кўпгина давлат ва сиёсий арбобларимиз ҳам жаҳондаги турли мамлакатларга бориб келдилар. Бизнинг ташқи сиёсатдаги фаолиятимиз шу билан чекланиб қолаётгани йўқ, албатта. Бироқ, раҳбар арбобларнинг ўзаро визитлари бизнинг мамлакатимиз актив ташқи сиёсат ўтказаётганлигидан далолат бериб турибди.

Ҳар бир янги делегация билан музокаралар, суҳбатлар ўтказиш билан биз бирон мамлакат ёки қардош партиянинг сиёсати билан яхшироқ танишиб олиш, фикрларимизни, сиёсатимизни батафсилроқ тушунтириб бериш ва шу тариқа жаҳондаги воқеаларнинг боришига самаралироқ таъсир кўрсатиш учун яна бир имкониятга эга бўлаяпмиз.

Биз олиб борган ҳамма музокаралар конкрет, бир мақсадни кўзлаган характерда бўлди. Бу музокараларда иқтисодий, сиёсий ва бошқа муҳим масалалар муҳокама қилинди.

Социалистик мамлакатлар тўғрисида гапирадиган бўлсак, бу йил Монголия, Венгрия, Югославия, Руминия, ГДР, Чехословакия, Вьетнам, Болгария ва Куба делегацияларини қабул қилдик. Марказий Комитет Президиумининг аъзолари бошчилигидаги совет партия ва ҳукумат делегациялари ўз навбатида Ханой, Будапешт, Варшава, Прага, Берлин, София, Бухарест, Пхеньян ва Улан-Баторга бориб келди.

Социалистик мамлакатлар ва қардош партияларнинг вакиллари билан олиб борилган музокаралар жаҳон социализм системаси ва халқаро коммунистик ҳаракат бирлигини мустаҳкамлаш мақсадини кўзлаган эди.

Вьетнамлик ва корейс ўртоқлар билан Москвада, Ханойда ва Пхеньянда ўтказилган суҳбатлар бир-биримизнинг позициямизни яхшироқ тушуниб олишимизга, давлатлараро ва партиялараро муносабатларимиз ва алоқаларимизни кучайтириш ҳақида аҳдлашиб олишимизга имкон берди.

Поляк, чехословак, немис, венгер, болгар, румин, монгол ва кубалик дўстлар билан олиб борган суҳбатларимизда конкрет иқтисодий проблемалар, шунингдек мамлакатларимизнинг ташқи сиёсатини координациялаштиришга тааллуқли проблемалар диққат марказида турди. Биз бу музокараларнинг натижаларидан мамнунмиз.

Агар ҳамкорликнинг иқтисодий жиҳати ҳақида гапирадиган бўлсак, шуни айтиш кераки, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашини мустаҳкамлаш хусусида қардош мамлакатлар билан тўла якдил эканлигимиз маълум бўлди. Бизнинг экономистларимиз қардош социалистик мамлакатларнинг экономистлари билан биргаликда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг ишини яхшилашга доир бирқанча муҳим масалаларни муҳокама қилишлари, халқаро социалистик меҳнат тақсимотини ривожлантириш хусусида тегишли тавсиялар тайёрлашлари лозим бўлиб турибди.

Қардош мамлакатларнинг делегациялари билан олиб борилган музокаралар вақтида икки томонлама иқтисодий ҳамкорлик масалалари ҳам муҳокама этилди. Югославия, Руминия, ГДР билан иқтисодий ҳамкорлик қилиш юзасидан ҳукуматлараро органлар тузишга қарор қилинди.

Қардош мамлакатлар билан иқтисодий алоқалар тўғрисида гапирганимда, бу ишнинг ўзаро манфаатли эканлигини айтиб ўтмоқчиман.

Албатта, ўзаро манфаат билан иш тугаб қолмайди. Зарур бўлиб қолган кезларда, фавқулодда иқтисодий ва сиёсий ҳолатлар шуни тақозо этган пайтларда, биз қардош мамлакатларга текин ёрдам ҳам кўрсатаяпмиз, масалан Вьетнамга нисбатан худди шундай қилаяпмиз. Бу — бизнинг интернационал бурчимиз, бу — энг забардаст ва ривожланган социалистик давлатнинг вазифасидир. Биз эса ана шу бурчимизни адо этаяпмиз.

Социалистик мамлакатларнинг ташқи сиёсатини координациялаштиришга ва, жумладан, Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги ва унинг махсус органларидаги ҳаракатларимизни мувофиқлаштириб олишга катта эътибор берилди. Варшава Шартномаси ташкилотининг фаолиятини такомиллаштириш тўғрисидаги актуал проблемаларни муҳокама қилиб турмоқ учун ана шу шартнома доирасида доимий ва оператив механизм вужудга келтириш зарурлиги ҳақидаги масала муҳокама қилинди.

Мураккаб халқаро вазият бизни социализм мамлакатлари билан ҳарбий ҳамкорлик қилиш масалаларига алоҳида эътибор беришга мажбур этмоқда. Бу соҳада катта иш олиб борилмоқда: қурол-яроғлар стандартлаштирилмоқда, жанговар тайёргарлик соҳасидаги тажриба алмашилмоқда, биргаликда маневрлар ўтказилмоқда.

Ана шу масалаларнинг ҳаммасини ҳал қилиш социалистик системани мустаҳкамлашга ва унинг жаҳон майдонидаги ролини оширишга ёрдам беради. Умуман комил ишонч билан айтиш мумкинки, биз Совет Иттифоқининг Европадаги қардош социалистик мамлакатлар билан муносабатларини жиддий равишда кучайтиришга муваффақ бўлдик. Натижада социалистик мамлакатларнинг қардошлик иттифоқи анча мустаҳкамланди, Варшава Шартномаси бирлаштирган давлатларнинг овози халқаро майдонда нуфузлироқ садо бера бошлади.

Октябрь Пленумидан кейин ўтган ойлар мобайнида КПСС Марказий Комитети коммунистик ва ишчи партияларнинг жуда кўп делегацияларини Москвада қабул қилди ва улар билан музокаралар олиб борди. Мен боя айтиб ўтган социализм мамлакатларининг делегацияларидан ташқари, биз Латин Америкасидаги деярли барча мамлакатлар, Италия, Франция, Англия, Ғарбий Германия, Финляндия, Бельгия, Португалия, Испания, Индонезия қардош партияларининг ва бошқа бир қанча партияларнинг раҳбар арбоблари билан учрашдик. Биз ғоят фойдали деб баҳо бераётган суҳбатлар биринчи галда халқаро коммунистик ҳаракат бирлигини, империализмга ва империалистик агрессияга қарши курашда унинг жипслигини мустаҳкамлаш йўлларига тааллуқли бўлди. Ўтказилган суҳбатлар, бизнинг фикримизча, коммунистлар жаҳон армияси сафларининг бирлигини мустаҳкамлашга, қардош партиялар билан алоқаларимизни ривожлантиришга ёрдам берди.

Шу билан бирга, социалистик мамлакатларни ва халқаро коммунистик ҳаракатни жипслаштириш йўлида ҳали кўпгина қийинчиликлар борлигини кўрмаслик мумкин эмас.

Бизнинг партиямиз Совет-Хитой муносабатларини нормаллаштириш ҳамда КПСС билан ХКП ўртасидаги бирликни принципиал асосда тиклаш йўлини тутабошлаганига қарийб бир йил бўлиб қолди. Бу йўлда бизнинг томонимиздан бир қанча катта қадамлар қўйилди. Афсуски, КПССнинг ана шу амалий ҳаракатлари ХКП раҳбарлари томонидан қўллаб-қувватланмаганлигини қайд қилишга тўғри келади.

КПСС Марказий Комитети Президиуми шунга қарамай, биз келишмовчиликларни бартараф қилиш, совет ва хитой халқлари ўртасидаги, партияларимиз ва мамлакатларимиз ўртасидаги дўстликни ва ҳамкорликни тиклаш йўлларини қидиришни изчиллик билан давом эттиравермиз керак деб ҳисоблайди.

Қардош мамлакатларнинг вакиллари билан олиб борган музокараларимизда Вьетнамдаги аҳволга катта эътибор берилди.

Совет Иттифоқи Вьетнам халқи олдидаги ўз интернационал бурчини бажариб келди ва бажармоқда. Биз вьетнамлик ўртоқларга катта ёрдам кўрсатиб келдик ва кўрсатмоқдамиз. Биз ҳозирдаёқ ВДРга кўп миқдорда қурол-яроғ ва ҳарбий анжомлар етказиб бердик.

Бизнинг йўлимиз шундан иборатки, Америка агрессиясини даф этиш учун Вьетнам Демократик Республикасига лозим бўлган ёрдамни, — ҳам моддий, ҳам сиёсий ёрдамни бундан буён ҳам кўрсатаверамиз. Биз империалистлар агрессиясига қарши курашаётган Вьетнам халқига мадад кўрсатишда барча қардош социалистик мамлакатларнинг куч-ғайратларини бирлаштириш учун изчиллик билан курашаверамиз.

Бир неча оғиз сўз капиталистик мамлакатлар билан ва «учинчи дунё» деб аталмиш давлатлар билан муносабатларимизнинг қай аҳволда экани тўғрисида.

Аввало, Совет-Америка муносабатларига келайлик. Вьетнамдаги воқеалар бу муносабатларнинг аҳволига табиий равишда катта таъсир кўрсатди. Америка империализми қардош социалистик мамлакат — Вьетнамга қарши қуролли агрессия қилиб турган бир пайтда муносабатларимизни нормаллаштириб бўлмаслигини биз АҚШ раҳбарларига очиқ айтдик.

Шундай қилиб, Қўшма Штатлар билан муносабатларимиз анча чигаллашиб қолди ва очиқдан-очиқ шу ҳолида қолиш тенденцияси кўриниб турибди. АҚШ билан муносабатларимизнинг бундан кейин қай тусда ривожланиб бориши ана шу мамлакат раҳбарларининг социалистик мамлакатларга агрессив хуружлар қилиш ва бошқа халқларнинг ички ишларига аралашиш сиёсатини тўхтатиш учун етарли даражада соғлом ақл-идрок билан иш кўришларига боғлиқ.

Англиянинг лейбористлар ҳукумати Американинг Вьетнамдаги агрессиясини сўзсиз қўллаб-қувватлаш позициясини тутганлиги, яна бунинг устига ГФРга ядро қуроли томон йўл очиб қўювчи Атлантик ядро кучлари деган лойиҳанинг авторлари сифатида майдонга чиққанлиги сабабли, Англия билан муносабатларимизнинг ривожланиши ҳам жиддий равишда секинлашиб қолди, албатта.

Германия Федератив Республикаси билан муносабатларимиз аввалгидек ёмонлигича қолмоқда ва бунга ана шу мамлакат ҳукмрон доиралари жавобгардирлар. Бонн ҳукуматининг реваншизм ва милитаризм сиёсатини қайсарлик билан ўтказиб келаётганлиги, Ғарбий Германия ҳарбийлари ядро қуролини қўлга киритиб олишга зўр бериб уринаётганлиги, ГДРни яккалаб қўйишга қаратилган йўл давом эттирилаётганлиги («Хальштейн доктринаси» деган доктрина), — мана шуларнинг ҳаммаси ҳозирги вақтда бизнинг олдимизда ГФР ҳукмрон доираларининг сиёсатини изчиллик билан фош этиш ва шу сиёсатга қаршилик кўрсатиш йўлини тутишдан бўлак чора қолдирмаяпти. Бу ўринда биз реакция ва милитаризмнинг Европадаги асосий марказига, АҚШ агрессив империалистик доираларининг бош иттифоқчисига дуч келиб турибмиз, бинобарин, шундай шароитда табиийки, Ғарбий Германия билан муносабатларимизни самарали ривожлантириш имкониятлари йўқдир. (Ваҳоланки, ўзаро манфаатли асосдаги иқтисодий алоқаларимиз ҳамон давом этмоқда, жумладан ГФР билан савдо-сотиқ ишларимиз тахминан аввалги даражада сақланиб қолмоқда).

Сўнгги вақтларда биз Франция билан муносабатларимизни ривожлантириш борасида бир қанча жуда катта чораларни амалга оширдик. Савдо-сотиқ, илмий-техникавий ҳамкорлик ва маданий алоқалар соҳасидаги битимлар, ташқи сиёсатнинг баъзи масалаларига доир ахборотларни айрибошлаб турганимиз, бир қанча давлат арбобларининг ўзаро визитлари шулар жумласига киради. Ташқи сиёсатга доир бир қанча муҳим масалаларда Франция ҳукумати реалистик позицияда турганлигини ҳамда Франция ҳукумати Совет Иттифоқи билан ҳам, шунингдек, Европадаги бошқа социалистик мамлакатлар билан ҳам муносабатларни янада ривожлантириш йўлини тутаётганлигини ҳисобга олиб, Франция билан муносабатларимизнинг истиқболи ҳозирги вақтда ёмон эмас дейиш мумкин.

Япония билан, айниқса, иқтисодий йўлда бир-биримизга кўплаб делегациялар юборадиган бўлиб қолдик. Шундай вазият вужудга келдики, ана шу мамлакатнинг етакчи савдо-саноат доиралари Совет Иттифоқи билан узоқ муддатли иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга астойдил қизиқиб қарамоқдалар. Айни бир маҳалда СССР ташқи ишлар министри муносабатларини ривожлантириш ҳақидаги сиёсий ғояга Япония афкор оммаси ижобий назар билан қарамоқда. Биз ўзаро манфаатли асосда Япония билан яхши қўшничилик муносабатларини ривожлантириш йўлини давом эттириш фойдали ва керакли иш деб ҳисоблаймиз.

Туркия билан муносабатларимиз тўғрисида гапириб ўтиш лозим. Ўзларингиз яхши биласизларки, сўнгги ойларда биз Туркия билан бир қанча давлат ва жамоат арбобларининг ўзаро визитларини уюштирдик. Совет парламент делегацияси Туркияга бориб келди, СССР ташқи ишлар министри Туркияга сафар қилди. Дастлаб Туркия ташқи ишлар министри, шундан кейин эса бош министр Ургуплу Совет Иттифоқига келиб кетдилар.

Бу визитлар вақтида олиб борилган суҳбатлар ва музокаралар шак-шубҳасиз самаралар келтирди. Савдо-сотиқ ва иқтисодий масалалар юзасидан бир қанча битимлар тузилди. Лекин энг муҳими бунда эмас. Бизнинг назаримизда энг муҳими шундаки, мамлакатларимиз бир неча ўн йиллар мобайнида сира асоссиз равишда ва ҳеч қандай зарурат тақозо этмагани ҳолда бир-бирлари билан душманлик ва бир-бирига ишонмаслик муносабатларида бўлиб келганларидан кейин, муносабатларда ўзаро ишончни кучайтириш томон, яхши қўшничилик томон маълум бурилиш ясашга муваффақ бўлдилар. Биз Туркия билан муносабатларни яхшилаш сиёсатини изчиллик билан давом эттириш ниятидамиз.

Биз Ҳиндистон билан дўстона муносабатларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш сиёсатини ўтказиб келдик ва ўтказаверамиз. Ҳиндистон бош министри Шастрининг шу йил ёзда Совет Иттифоқига келгани ва у билан олиб борилган музокаралар мана шу йўлда қўйилган янги қадам бўлди.

Покистон президенти Айюбхоннинг Совет Иттифоқига қилган визити ва у билан Москвада ўтказилган музокаралардан кейин Покистон билан ҳам муносабатларимизни яхшилаш учун маълум шарт-шароитлар вужудга келди.

Покистон билан Ҳиндистон ўртасидаги ҳарбий можарога нисбатан бизнинг тутган позициямиз сўнгги вақтларда эълон қилинган жуда кўп расмий баёнотлардан яхши маълум, ўша гапларни такрорлаб ўтирмайман. Фақат шуни айтиб қўяманки, Совет Иттифоқининг тинчлик тўғрисидаги ғамхўрлик ҳамда Ҳиндистон ва Покистон халқларига нисбатан дўстона муносабат тақозоси билан тутган тинчликсеварлик, бегараз йўли ана шу ҳар иккала мамлакатда ва умуман халқаро майдонда Ватанимизнинг обрўсини янада кўпроқ ошириб юборди.

Осиё ва Африкадаги мустамлакачилик зулмидан халос бўлган ва мустақил сиёсат ўтказишга интилаётган давлатлар билан муносабатларимиз умуман актив ва муваффақиятли ривожланиб бормоқда.

Энг сўнгги давр ҳақида гапирадиган бўлсак, Бирлашган Араб Республикасининг президенти Носирнинг Совет Иттифоқига қилган визити тўғрисидаги масалани бу ўринда алоҳида ажратиб кўрсатмоқчиман. Биз у билан олиб борган музокараларимизнинг натижаларидан мамнунмиз, бу музокаралар СССР билан Бирлашган Араб Республикаси ўртасидаги дўстона муносабатларни янада мустаҳкамлашга олиб келди.

Биз Бирма Революцион кенгашининг раиси Не Вин, Гвинея Республикасининг президенти Секу Туре, Конго (Браззавиль) Республикасининг президенти Альфонс Массамба — Деба ва Уганда бош министри Милтон Оботе сингари ўзимизга дўст бўлган давлатларнинг раҳбар арбоблари билан ўтказган учрашувларимизнинг якунларига ҳам ижобий баҳо берамиз.

Биз ривожланаётган давлатлар билан дўстона алоқаларимизни мустаҳкамлаш орқали уларнинг миллий мустақиллигини мустаҳкамлашга ёрдам бераяпмиз, тинчлик учун империалистик агрессияга қарши курашда улар билан қўлни-қўлга бериб ҳаракат қилаяпмиз. Бу вазифанинг муҳимлигини исботлаб ўтиришнинг ҳожати бормикин.

Сўнгги вақтларда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти теварагида кескин кураш борди. АҚШ ва унинг баъзи иттифоқчилари ўзлари вужудга келтирган ва «молиявий танглик» деб аталмиш танглиқдан фойдаланиб, БМТни қўлга киритиб олишга, социалистик давлатларнинг ва яқинда мустамлакачилик зулмидан озод бўлган Осиё ва Африка мамлакатларининг ана шу ташкилотдаги позициясини кўпоришга уриниб кўрдилар. Лекин ўзларингизга маълумки, АҚШ бу ниятини рўёбга чиқара олмади. БМТнинг асосий принципларини қўллаб-қувватлаш борасида даставвал Совет Иттифоқи изчиллик ва қатъият билан олиб борган кураш натижасида америкаликлар чекинишга мажбур бўлди ва Бош Ассамблея ўз ишини нормал шароитда бошлаб юборди.

Бизнинг делегациямиз ана шу ташкилотда «давлатларнинг ички ишларига аралашишга йўл қўймаслик тўғрисида, уларнинг суверенитетини ва мустақиллигини муҳофаза қилиш ҳақида» ҳамда «Ядро қуролининг тарқалишига йўл қўймаслик тўғрисида» иккита катта масалани ўртага қўйди. Империализмга кескин равишда қарши қаратилган бу ҳар икки масалани турмушнинг ўзи тақозо этмоқда.

Ўртоқлар, КПСС Марказий Комитети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг сўнгги ойларда ташқи сиёсат соҳасидаги фаолиятининг энг муҳим жиҳатлари жуда қисқа тарзда айтганда, ана шулардан иборат. Марказий Комитет Президиуми бу фаолият Совет Иттифоқининг халқаро аҳволини мустаҳкамламоқда, империализмга қарши, турлича ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшашидан иборат сиёсатни қарор топдириш учун, тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социализм учун курашда социалистик мамлакатларни ва барча прогрессив кучларни жипслаштиришга ёрдам бермоқда, деб ҳисоблайди.

Биз аминмизки, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари ташқи сиёсатдаги бу йўлни маъқуллайдилар. **(Давомли қарсаклар).**

* * *

Ўртоқлар!

Пленум ўз ишини тамомлаётган ҳозирги дамларда чинакам партиявий активлик, ишчанлик ва ўртоқларча танқид вазияти, социалистик саноатимизни янада ривожлантириш учун зўр ғамхўрлик ва масъулият сезиш туйғуси Пленумнинг бутун иши учун характерли бўлганини катта мамнуният билан қайд қилиш мумкин.

Шуни кўриш қийин эмаски, — буни сўзга чиққан кўпгина ўртоқлар ҳам айтиб ўтдилар, — бу гал биз муҳокама қилаётган масалалар билан Марказий Комитетнинг бундан аввалги октябрь, ноябрь ва март Пленумлари қарорлари ўртасида бевосита боғланиш ва узвий муштараклик бор. Ленин васиятларига содиқ бўлган бизнинг партиямиз коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларига партия ва давлат раҳбарлигининг форма ҳамда методларини такомиллаштиришнинг белгиланган йўли билан оғишмай бормоқда.

Мамлакат ҳаёти учун жуда катта аҳамиятга эга бўлган масалани муҳокама қилиш вақтида Пленум қатнашчилари томонидан кўрсатилган якдиллик саноатимизга раҳбарликни тубдан яхшилашга қаратилган қарорлар муваффақият билан бажарилади деган ишонч туғдирмоқда. Белгиланган қайта қуришни шу тахлитда уюшқоқлик билан тез ўтказиш зарурки, бунинг натижасида корхоналарнинг бир меъёрда ишлашига халақит етказилмасин ва хўжалик йилининг муваффақиятли туғалланиши таъмин этилсин.

Биз қўл ураётган иш — ниҳоятда катта ва муҳим ишдир. Пленум қарорларини амалга ошириш совет халқининг ўзи танлаб олган коммунистик қурилиш йўлидан тағин ҳам кўпроқ комил ишонч билан олға босишига ёрдам беради. Пленум қарорларининг амалга оширилиши халқаро майдонда социализм билан капитализм ўртасидаги иқтисодий мусобақанинг боришига ҳам жиддий таъсир кўрсатади.

Халққа таянсак, омманинг овозига қулоқ солсак ҳамда партия қилаётган ҳамма ишнинг мақсади меҳнаткашларнинг манфаатларига, коммунизм қураётган совет кишисининг манфаатларига хизмат қилиш эканлигини ҳамиша эсда тутсак, қўйилган вазифаларни муваффақиятли ҳал қила оламиз. **(Гулдурос, давомли қарсаклар).**

ПАХТАКОР, ОКТЯБРЬ БОШЛАНДИ. СЎНГГИ КУРАШГА!

ЗАРБДОР 28 КУН

Қумовул тайёрлов пунктида етти улкан бунт қад кўтарди. Бу зарбдор 28 иш кунида бизнинг колхозимиз аъзолари томонидан топширилган «оқ олтин». Илгарилари бундай жадал суръатни кўрмаган эдик. Ғалабага эришилган шундай қувончли дамларда шонли механизаторларимиз тўғрисида фахр ва ифтихор билан сўзлаймиз. Улар қисқа муддат ичида 1.700 тонна пахтани машиналар ёрдамида териб бердилар. Бу бутун колхозчиларимизнинг шу кунгача терган пахтасига тенг келади.

Бир неча йиллардан бери колхозимизда машина билан пахта териш муваффақиятли ўтказилмоқда. Бу йил далаларимизда 28 «зангори кема» ишлади. Механизатор-звено бошлиқлари чигит экишда ва ғўзани культивация қилишдагина ўз маҳоратларини кўрсатиб қолмай, етиштирилган ҳосилни йиғиб-териб олишда ҳам жонбозлик кўрсатдилар.

Колхозимизда биринчи бўлиб коммунист ўртоқ Мели Мамажонов бошлиқ звено аъзолари рапорт беришди. Бу звенода ҳар гектар ердан 26 центнердан хирмон кўтарилди. Терим ҳозир ҳам қизғин давом этаяпти. Планданн ташқари яна 100 тонна «оқ олтин» топшириш учун астойдил кураш кетаяпти. Илғор механизаторимиз ўртоқ Икром Тожиматов бошлиқ звено аъзолари эришган ютуқлар ҳам мақтовга лойиқ. Ўртоқ Тожиматов ўтган йили машина билан пахта теришда пойгада олдинда борган эди. Бу йил ҳам бўш келгани йўқ. Шу кунгача унинг ҳисобига 100 тоннага яқин пахта ёзилди. Ёш механизатор, коммунист Бекен Кукенов эса ундан сал орқада қолди.

Ҳар йилгидек бу йил ҳам юқори ҳосил етиштирган звено бошлиқларимизнинг номларини бирма-бир санаб ўткинг келади. Улар бир-бирларидан қолишмайдилар. Камолиддин Ҳотамов, Абдали Ёдгоров, Маҳаммад Парсиев, Аҳмад Асилов, Омон Ҳамроев ўртоқлар каби юрагида ўти, билагида кучи бор механизатор — звено бошлиқларимизга чин кўнгилдан раҳмат, деймиз.

Қўлда пахта тераётган опа-сингилларимиз, ака-укаларимиз, олий ҳиммат ота-оналаримизга ҳам минг раҳмат. 500 га яқин колхозчи пахта майдонида ғайрат-шижоат билан пахта теришяпти. Кунлик нормани бажара олмаган киши йўқ. Кўпминг килограммчи теримчилардан социалистик мусобақа пешқадами Тожимат Урмамов кунига 150-160 килограммдан, Вазифа Айкаева, Карим Деҳқонов, Рихси Дўсаевлар эса 130-140 килограммданга етказиб пахта теришаяпти. 80 дан ортиқ колхозчи шу кунгача мавсум нормасини ошириб бажарди.

Ўтган йили хўжалигимизда гектаридан олинган ҳосил 30,8 центнерданга тўғри келган эди. Бу йил эса камида 33-35 центнерданга етказиш учун курашяпмиз. Эл хирмонига пландан ташқари 1.000 тоннадан ортиқ «оқ олтин» топширишга бел боғлаганмиз.

План бажарилди. Лекин пахта далаларида меҳнат кўтаринкилиги пасайгани йўқ. Колхозимизнинг каттадан-кичиги бир ёқадан бош чиқариб, қолган ҳосилнинг бир мисқолини ҳам нобуд қилмай тезроқ йиғиб-териб олиш ва зиммага олинган социалистик мажбуриятни шараф билан бажариш йўлида астойдил курашмоқдалар.

М. РЎЗИМАТОВ,
Ўрта Чирчиқдаги Охунбобоев номли колхоз раиси.

Ш. ҲОЛТУРСУНОВ,
колхоз партия ташкилотининг секретари.

Суратда: колхоз раиси ўртоқ М. Рўзиматов (ўнгда) юқори ҳосил етиштирган звено бошлиғи И. Тожиматовни катта муваффақият билан қутламоқда.

А. МАЛЬЦЕВ фотоси.

МАШИНА ШАРОФАТИ

Пойтахт областимиз механизаторлари ўзларининг қаҳрамонона меҳнатлари билан катта муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар. Улар «зангори кема»ларнинг унумли ишлашини таъминлаб, шу кунгача бункерлардан эл хирмонига 100.000 тонна биринчи сорт «оқ олтин» тўкдилар. Айниқса Оққўрғон райони механик-ҳайдовчилари бу соҳада бошқаларга ўрнак кўрсатишаяпти. Уларнинг шу кунгача машиналарда терган пахтаси 30 минг тоннадан ошиб кетди.

Бўкалик механизаторлар етиштирилган ҳосилнинг камида 60 процентини машиналар ёрдамида териб олишга қарор қилган эдилар. Ҳозирги натижа ёмон эмас. 25 минг тонна юқори сорт пахта машиналар билан териб олинди. Яна 11 минг тонна пахта машинада терилса, бўкалик механизаторлар ваъдаларига вафо қилган бўладилар.

Ўртачирчиқликларнинг «зангори кема» бункерларидан тўккан пахтаси 20 минг тоннага етди. Бекобод, Янгийўл, Юқори Чирчиқ районлари механизаторлари ҳам суръатни кучайтирмоқдалар.

Яна 35 минг тонна пахта машинада терилса, социалистик мажбурият тўла бажарилади.

ЁРДАМЧИЛАР ҲИММАТИ

Оҳангарон шаҳар меҳнаткашлари ҳар йили етиштирилган пахта ҳосилини йиғиб-териб олишда Бўка районидаги қатор колхоз ва совхозларга яқиндан кўмаклашишади. Ўтган йили улар бир неча минг тонна «оқ олтин»ни давлат хирмонига тўккан эдилар.

Айниқса, кон устини очиш разрези коллективи баракали ёрдам бермоқда. Кончилардан 60 киши райондаги Свердлов номли колхоз далаларида ишлашяпти. Улар олти кун ичида 15 минг килограммдан ортиқ «оқ олтин»ни давлат омборларига топширдилар. Ишчилардан М. Қулбоев, Р. Солиҳова ва бошқа ўнлаб кончилар пахта далаларида бошқаларга ўрнак кўрсатишяпти. Улар ҳар куни 100—110 килограммдан пахта термоқдалар.

И. АҲМЕДОВ.

„ОҚ ОЛТИН"ИМИЗ—ВАТАНГА

КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларини изчиллик билан бажариш учун курашаётган деҳқонларимиз катта ғалабаларни қўлга киритдилар. Давлатга пахта сотиш йиллик плани муддатидан илгари шараф билан бажарилди. Тайёрлов пунктларига 1600 тонна аъло сортли «оқ олтин» етказиб бердик.

550 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 29,5 центнердан хирмон кўтардик.

Мўл ҳосил етиштиришда илғор агротехника фани ютуқларини ишлаб чиқаришга оғишмай жорий қилганимиз катта роль ўйнади. Прогрессив усуллардан моҳирлик билан фойдаландик. Айниқса ишни звено усулида ташкил қилишимиз яхши натижа берди. 8 та звенодан 6 таси нарядсиз ишлаш усулига ўтди. Шуни ҳам айтиш керакки, комплекс механизациялашган звено аъзолари ҳам, нарядсиз ишлаган звено аъзолари ҳам меҳнат намуналарини кўрсатдилар. Ҳар туп ғўза меҳр билан парвариш қилинди. Техникадан тўлиқ фойдаланилди. Шу сабабли ҳам биз мўл ҳосил етиштиришга муваффақ бўлдик.

Планни бажардик, лекин ишни бўшаштирганимиз йўқ. Далада ҳали ҳам меҳнат авжида. Теримчилар кундан-кунга юксак марраларни эгаллашяпти. Деҳқонларимиз ҳосилнинг бир граммини ҳам нобуд қилмай давлатга топшириб зиммамизга олган социалистик мажбуриятни сўзсиз бажарамиз, дейишяпти. Имкониятларимизни ҳисоблаб чиқдик. Яна пландан ташқари 430 тонна «оқ олтин» топширишни мўлжаллаяпмиз.

Ўртоқ Садир Фаёзов бошлиқ комплекс механизациялашган звено аъзолари мана бир неча кундан бери пландан ташқари пахта топширишни давом эттиряптилар. Звено аъзолари ҳар гектар ердан яна 10 центнердан хирмон кўтаришга бел боғладилар. Дилбар Тўраева, Азиза Исматуллаева каби теримчилар шу кунларда 200 килограммга етказиб пахта теришяпти.

Нарядсиз ишни йўлга қўйган Пўлат Ражабов бошлиқ звено аъзолари ҳам теримни уюшқоқлик билан олиб бормоқдалар. Улар 64 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан хирмон кўтариб ғалаба рапорти бердилар. Бундай пешқадамлар жуда кўп.

Далаларимизда иш қизғин давом этаяпти. Планни қанчалик тез бажарган бўлсак, мажбуриятимизни ҳам қисқа вақт ичида муваффақиятли адо этамиз. Бунинг учун ҳамма имконият бор. Колхоздаги 417 теримчидан 73 таси кўпминг килограммчилардан ҳисобланадилар. Улар кундалик терим нормаларини ошириб бажариб, бошқаларга ибрат бўлмоқдалар.

Йиғим-терим кўп ишчи кучини талаб қилади. Шу сабабли ҳам бизга турли хўжалик ташкилотлари, мактаб ўқувчилари яқиндан ёрдам бериб турибдилар. Бу эса терим суръатини янада жадаллаштиришга яқиндан ёрдам қилмоқда.

Коммунистлар, комсомоллар айниқса ғайрат билан ишлашяпти. Улар йиғим-терим ишларида фаол қатнашиб ўз топшириқларини сидқидил адо этмоқдалар. Колхоз активлари жойларда ишни пухта ташкил қилиш билан бир қаторда белларига этак боғлаб пахта термоқдалар. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти теримчиларнинг унумли ишлашлари учун барча шароитларни яратиб берган.

Пахтакорларимиз зиммага олинган мажбуриятни тезроқ бажариш мақсадида бутун куч ва имкониятларни сафарбар қилганлар.

У. ИСЛОМОВ,
Оржоникидзе районидаги «Маданият» колхози раиси.

Ҳ. МУРОДОВ,
колхоз партия ташкилотининг секретари.

КУРАШ—45 ЦЕНТНЕР УЧУН

Оржоникидзе районидаги донгдор «Қизил Ўзбекистон» колхозининг Олим Мўминов бошлиқ бригада аъзолари пахта тайёрлаш плани муваффақиятли бажарилгани тўғрисида рапорт бердилар. 70 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил олиниб, давлатга 211 тонна «оқ олтин» етказиб берилди.

— Биз йил бошида,— дейди бригада бошлиғи Олим Мўминов, — гектаридан 45 центнердан пахта топширамиз, деб айтган эдик. Ҳозиргача гектаридан 30 центнердан олинган экан, ҳали далаларимизда пахта кўп, яна гектаридан бемалол 15 центнердан «оқ олтин» йиғиб оламиз ва ҳосилдорликни 45 центнерга етказамиз.

Йиғим-терим даврида Қумри Шорасулова, Инобат Нурматова, Минаввар Саидаҳмедова сингари ўнлаб чевар теримчилар зўр ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар.

Бригада аъзолари қолган ҳосилни тезроқ йиғиштириб олиш мақсадида фидокорлик билан меҳнат қилаётирлар.

ҲАКИМПОЛВОН КАТТА ХИРМОН КЎТАРДИ

Бўка районидаги Тельман номли колхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳакимполвон Қодиров бошлиқ бригада аъзолари пахта тайёрлаш давлат планини муддатидан илгари бажарганликлари ҳақида рапорт бердилар. 12 иш кунида 110 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 35,6 центнердан хирмон кўтарилди. Давлатга топширилган 390 тонна пахтанинг 305 тоннаси «зангори кема»лар ёрдамида териб олинди.

Бригаданинг механизациялашган Жалил Исаев, Тўйчи Тожиев ўртоқлар бошлиқ звенолари аъзолари айниқса яхши натижаларга эришдилар. Ўртоқ Жалил Исаевнинг ўзи ғайрат-шижоат билан меҳнат қилиб, эл хирмонига «зангори кема»си бункеридан 85 тоннадан ортиқ «оқ олтин» тўкди.

Кўпмингкилограммчи теримчилар ҳам катта курашга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшдилар. Раҳима Ҳакимова, Ҳамра Жамарова, Тўти Қурбонова ўртоқларнинг ҳар бири шу кунгача 5-6 тоннадан пахта теришди.

— Ҳали даламизда ҳосил мўл,— дейди Ҳакимполвон Қодиров,— биз ўз имкониятларимизни ҳисоблаб чиқиб давлатга яна 220 тонна «оқ олтин» етказиб беришга қарор қилдик. Биз бу аҳдимизнинг уддасидан чиқамиз. Гектаридан олинадиган ҳосилни 55 центнерданга етказамиз.

Халқаро аҳвол

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИНИНГ ИШИ ТЎҒРИСИДА АРГЕНТИНА МАТБУОТИНИНГ ЁЗГАНЛАРИ

БУЭНОС-АЙРЕС, 29 сентябрь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитетининг Москвада бўлаётган пленуми тўғрисидаги хабарларни Аргентина газеталари кўзга кўринадиган жойларда босиб чиқармоқда.

СССР Министрлар Совети раиси А. Н. Косигиннинг доклади саноатга раҳбарликни яхшилаш, планлаштиришни такомиллаштириш ва саноат ишлаб чиқаришидан иқтисодий манфаатдорликни кўпайтириш масалаларига бағишланганлигини матбуот уқтириб кўрсатмоқда.

Газеталарнинг кўпчилиги бу сафарги пленум совет экономикасини янада ривожлантириш ишида ғоят катта аҳамиятга эга бўлиб қолади, деган фикрни айтмоқда. Буржуа газетаси бўлган «Пренса» пленум Совет Иттифоқининг тараққиётида янги босқич бўлиб қолади», деб таъкидламоқда.

БИРЛАШГАН АРАБ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ҲУКУМАТИ ИСТЕЪФО БЕРДИ

ҚОҲИРА, 30 сентябрь. (ТАСС). Бирлашган Араб Республикасининг Бош министри Али Сабри ўзи бошчилик қилаётган министрлар кабинети истеъфога чиққанлиги тўғрисидаги аризани кеча республика президенти Жамол Абдил Носирга топширди.

Бу ерда расмий равишда шу нарса эълон қилиндики, «Бирлашган Араб Республикаси революцион юксалишнинг янги босқичига кирганлиги» муносабати билан БАР ҳукуматининг истеъфога чиқиш тартиби кўзда тутилган.

Кечаги газеталарнинг ёзишича, янги босқичда «мамлакатда кенг равишда сиёсий ўзгаришлар» амалга оширилади, янги министрлар кабинети бу ишни бошлаб беради.

МЕН агентлигининг хабар беришича, Жамол Абдил Носир янги ҳукуматни тузишни Бирлашган Араб Республикасининг вице-президенти Закария Моҳиддинга топширди.

ЯНА ҚАРОҚЧИЛАРЧА ҲУЖУМ ҚИЛИНДИ

ХАНОЙ, 30 сентябрь. (ТАСС). ВИА агентлиги Вьетнам халқ армияси олий қўмондонлиги алоқа миссиясининг Вьетнамдаги кузатувчи ва контроль қилувчи халқаро комиссияга йўллаган баёнотига асосланиб хабар беради: Америка самолётлари 29 сентябрда Нге-Ан вилоятидаги До-Лионг дамбасига уч марта ҳужум қилиб, 30 тадан ортиқ бомба ташлади.

Вьетнам халқ армияси олий қўмондонлигининг алоқа миссияси, дейилади баёнотда, Вьетнам Демократик Республикасининг территориал сувлари ва осмон чегарасини доимий суратда бузаётган америка ҳарбийларининг ваҳшиёна ҳаракатлари муносабати билан кескин норозилик билдиради.

ШАСТРИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ДЕҲЛИ, 29 сентябрь. (ТАСС). Ҳиндистон бош министри Шастри кеча журналистлар билан суҳбатлашиб айтдики, «жангларни тўхтатиш тўғрисида Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг хавфсизлик кенгаши қилган даъватни Ҳиндистон ҳеч бир шарт қўймай қабул қилди. Бироқ, бу даъватни қабул қилиш Ҳиндистон бу даъватга бир томонлама розилик берди, деганлигини билдирмайди». Шастри хавфсизлик кенгашининг резолюциясини Ҳиндистон албатта бажаради, деб таъкидлади. Аммо, шундай бўлса ҳам, — деди бош министр, — «бизнинг қўшинларимиз ҳужум бўлиб қолган тақдирда ўзларини ҳимоя қилабередилар».

НАТО КЕНГАШИНИНГ ЯНГИ РАИСИ

ОТТАВА, 30 сентябрь. (ТАСС). Канада ташқи ишлар министри Поль Мартин НАТО кенгашининг раиси қилиб тайинланди. Поль Мартиннинг маҳкамаси НАТО кенгаши ана шундай қарорни қабул қилганлигини кеча эълон қилди. НАТО кенгашининг раиси бир йил муддатга тайинланади. Шу вақтгача Бельгия ташқи ишлар министри Поль-Анри Спаак НАТО кенгашининг раиси лавозимида ишлаб келган эди.

ТЕКИНХЎРГА ШАФҚАТ ЙЎҚ!

ЮЛҒИЧЛАР

Эсингизда бўлса, газетамизнинг шу йил 19 февраль сонида Қўйлиқдаги 13-мелкомбинат складидан тўрт қоп унни ташмалаб кетмоқчи бўлган Эргаш Исмоилов билан 39-автобаза шофери Николай Павлович Клементовларнинг қўлга тушганлиги хабар қилинган эди. Шундан буён орадан тўққиз ойдан кўпроқ вақт ўтди. Хўш, нима учун улар шу вақтгача одил суд олдида жавоб беришмаяпти?

1964 йил 10 декабрь куни кечқурун комбинат складида Эргаш Исмоиловдан бўлак бирор кимса йўқ эди, шундайми? Ҳа, тағин худди шу куни шофер Н. П. Клементов «87—50 ТША» маркали машинасини ҳеч кимга хабар қилмай, склад олдига рўпара қилиб қўйганлиги уларнинг тиллари ҳам, диллари ҳам бир эканлигини кўрсатмайдими. Агар у машинани тўғри мақсадда қолдириб кетган бўлса, нима учун бу ҳақда комбинат қоровулларини хабардор қилиб қўймаган. Ахир давлат машинаси ҳар қаерда қолиб кетаверадиган болалар ўйинчоғи эмас-ку. Фараз қилайлик, Клементов Исмоилов билан тил бириктирмаган. У ҳолда Исмоилов складдан ташмалаб чиққан тўрт қоп унни нима учун бошқа жой қолиб, унинг машинасига юклаб устига брезент тортиб қўйди? Таажжуб. Исмоилов топган ўлжасини хоҳлаган ерига ташлаб кетаверадиган анойилардан эмас-ку.

Яхши, у машинага ортиб қўйган тўрт қоп ўлжасини ҳазм қилолмапти, сотиш учун аравада бозорга олиб кетаётган беш қоп стандарт унчи? У шунча унни комбинатдан ўмармаган бўлса, қаердан олиши мумкин. Ёки унинг уйида тегирмони борми? Йўқ, тегирмони йўқ. Пайт пойлаб комбинатдан ўмарганлиги шубҳасиз. Бунинг уйидан топилган 4510 сўм пул ва 18 дона қоп ҳам исботлаб турибди.

Тўғри, у «шунча пул қаердан тўпланди» деган саволга «1962 йилда Охунбобоев номли колхозда гектарчи бўлиб ишлаб, тўй қилиш мақсадида тўплаб қўйганман» деган эски пластинкани қўйиб бериши мумкин. Исмоилов шунча маблағ сарфлаб тўйини ўтказганми ёки йўқми, униси бизга номаълум. Лекин колхоз правлениеси берган справкада Исмоилов худди шу йили гектарчи эмас, ҳатто колхозда қораси ҳам кўринмаганлиги очиқ-ойдин кўрсатилади. Қизиқ, шундай экан, нима учун унинг жамоатчилик олдида, одил суд олдида жавоб бериши кечиктирилаяпти?

Олғир Эргаш Исмоилов қонун «қопқони»га илингандан кейин: «Омборларимиздаги каламушлар соғ-саломат экан, бизнинг ҳар қандай айбимизни яшириб кетаверишади. Биз бўлсак кемирилди, емирилди деган мазмундаги актларни улар бўйнига илаверамиз. Каламушлар эса думларини жилпанғлатиб инларига кириб кетаверадилар», деб жавоб берган эди. Область суди ва Калинин район халқ судидаги ўртоқлар афтидан ўша каламушларга ишонишаётганга ўхшайди. Йўқ, давлат ва халқ нонини ташмалаб ўғирлаётган каламушлар эмас, балки Эргаш Исмоилов билан Николай Павлович Клементовнинг худди ўзгинаси.

А. ШАЙХОВ.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

1 ОКТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.15 — **Пайрон пиёласи** (телеочерк), 18.25 — **Ёшлар клуби** («Юность» студияси), 19.05 — **Халқ контроли амалда**, 19.25 — **Концерт** (оммабоп классик куйлардан).

20.25 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.30 — **Телевизион янгиликлар**, 20.45 — **Инсон** (Жуод ал Қасус ҳикояси асосида телеинсценировка).

21.15 — **Сўнгги янгиликлар** (ўзбек, рус тилларида).

Ўзбек тилида: 21.25 — **Давлат жиноятчиси** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.10 — **Тошкент янгиликлари**, 18.15 — **Есенин поэзияси**, 18.45 — **Сейнерлар кўздан ғойиб бўлмоқда** (телефильм), 19.00 — **Совет композиторлари балетлари**, 19.30 — **Турналар учади** (бадиий фильм).

Рус тилида: 20.45 — **Шаҳримизни кезамиз** (кичик ёшдаги мактаб ўқувчилари учун), 21.15 — **Тошкент янгиликлари**, 21.25 — **Ленинниng сўзини эшитган киши** (телеочерк), 21.45 — **Календарь варақлари** (адабий эшиттириш).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 1/Х да **Қотил.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 1/Х да 1965/1966 йил қишки мавсумининг очилиши. **Грузин цирки артистларининг гастроли.** Касса эрталаб соат 11 дан кеч 7 гача ишлайди. Якшанба куни 3 марта томоша кўрсатилади.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Узоқ юлдуз нури (1 ва 2-серия) — НАВОИЙ номли, «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 12.3, кеч 7 ва 9-45 минутда), САНЪАТ САРОЙИДА (кеч 9 яримда).

Шаҳардаги бегона — «ЎЗБЕКИСТОН», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Минг қиёфага кирган киши — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Аёзбобо — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 да).

Валерий Чкалов — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

Учинчи ракета — НАВОИЙ номли (кундуз соат 5-20 минутда ўзбек тилида).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8 да бошланади)

Шаҳардаги бегона — КАФАНОВ номли, ТЕЛЬМАН номли, ПУШКИН номли.

Узоқ юлдуз нури (1 ва 2-серия) — «ВАТАН», НАВОИЙ номли.

Янги Дон-Жуан — «ФЕСТИВАЛЬ».

Подшо қайлиғи — «1 МАЙ».

Бахт куни — «УДАРНИК».

ТОШКЕНТ РЕСТОРАНЛАР ТРЕСТИГА

Тошкент шаҳридаги мавжуд ва янгидан очиладиган ресторан ва кафеларда ишлаш учун:

официантлар, буфетчилар

КЕРАК

Официант ва буфетчи ихтисосига ўргатиш учун

3 ойлик курс ташкил қилинади

Бу курсга 8—11 синф ҳажмида маълумотли, 18 ёшдан 25 ёшгача бўлган йигит ва қизлар қабул қилинади.

Тошкент шаҳар, Братск кўчаси, 51-уйда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин (1, 4-троллейбуснинг «ОДО» остановкаси). Телефон 2-75-80, 3-41-89, 2-54-89.

КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ ЎЗБЕКИСТОН КОНТОРАСИ

КИНОТЕАТРЛАР ЭКРАНИГА

ЯНГИ БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР ЧИҚАРАДИ:

Улуғбек юлдузи

Сценарий автори — **Мақсуд Шайхзода.**

Постановкачи режиссёр — **Латиф Файзиев.**

Оператор — **Александр Пани.**

Ролларда:

Шукур Бурҳонов, Олим Хўжаев, Н. Қамбарова, У. Алихўжаев, Ҳ. Умаров, Р. Ҳамроев, Н. Раҳимов ва бошқалар.

«Ўзбекфильм» киностудияси ишлаган.

Севгили

(Н. Погодин романи асосида)

Сценарий автори — **О. Стукалов.**

Постановкачи режиссёр — **Р. Викторов.**

Ролларда:

А. Назарова, И. Добролюбов, В. Соломин, В. Бровкин ва бошқалар.

«Беларусьфильм» киностудияси ишлаган.

Кул ва олмос

Сценарий авторлари — **Ежи Анжеевский, Анжей Вайда.**

Постановкачи — **Анжей Вайда.**

Ролларда

Збигнев Цибульский, Адам Павликовский, Богумил Кобела, Ева Кшижевска ва бошқалар.

Польшанинг «Кадр» ижодий коллективи ишлаган.

Неаполнинг тўрт куни

Бу фильм Москвада 1963 йилда бўлиб ўтган 3-Халқаро кинофестивалда мукофотланган.

Сценарий авторлари — **Карло Бернари, Паскуале Феста-Кампаниле, Массимо Франчоза, Нанни Лой, Васко Пратолини.**

Постановкачи режиссёр — **Нанни Лой.**

Италиянинг «Титанус-Метро-Голдвин-Майер» киностудияси ишлаган.

Строительная кўчаси, Чархновэа проезд, 12-уйда турувчи **Қосим Каримов**нинг шу уйда турувчи Холиниса Каримовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Генерал Петров кўчаси, 2-уйда турувчи **Шамиль Дмитриевич Ахмеров**нинг Ўш шаҳар, Гагарин кўчаси, 146-уйда турувчи Тамара Любовна Ахмеровадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

Бобожонов кўчаси, 184-уйда турувчи **Аъло Қаюмхўжаевич Абдуллаев**нинг Уста Олим кўчаси, 15-уйда турувчи Севар Абдуваҳобовна Абдуллаевадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Лабзак кўчаси, 78-уйда турувчи **Сафура Миралиевна Расулева**нинг Каттабоғ кўчаси, 135-уйда турувчи Собиржон Носирович Расулевдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Морозов проезд, 6-уй, 1-квартирада турувчи **Мурод Маматқулов**нинг Гвардейская кўчаси, 35-уйда турувчи Ильмира Маматқуловадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

Библиотечная кўчаси, 5/47-уйда турувчи **Канафий Кавиевич Зияков**нинг Носиров кўчаси 186-уйда турувчи Альфия Сабировна Зияковадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

Чилонзор массив, 140-уй, 18-квартирада турувчи **Йўлдош Нишонов**нинг шу уйда турувчи Умсин Нишоновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Дўмбиравот кўчаси, 85-уйда турувчи **Абдулазиз Абдужабборов**нинг Андижон область, Қурғонтепа район, Қўрғонтепа қишлоқ советидаги Навоий номли колхозда турувчи Роҳила Ҳурибоевадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Чиғатой кўчаси, 10-тупик, 4-уйда турувчи **Зоя Абаевна Ильяева**нинг Чимкент шаҳар, Совет кўчаси, 55-уйда турувчи Борис Юнаевич Разиевдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Бешёғоч кўчаси, Тўлқин тупик, 31-уйда турувчи **Собиржон Қосимов**нинг шу уйда турувчи Мамлакат Қосимовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Учитель кўчаси, 13-уйда турувчи **Ўткир Абдуғаффорович Абдураҳмонов**нинг Сағбон кўчаси, 14-тупик, 21-уйда турувчи Ўлмас Шамсиддиновна Абдураҳмонова (Зайниддинова)дан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Фрунзе район халқ судида кўрилади.

Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитети, шаҳар Совети ижроия комитети ва шаҳар партия-давлат контроли комитети шаҳар партия-давлат контроли комитетининг раиси М. О. Толиповга унинг онаси

Ҳалима ТОЛИПОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдирадилар.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004. Редактор ўринбосарлари — 25885, 26232. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партиятурмуши, саноат, транспорт ва қурилиш, ахборот ва спорт бўлимлари — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р.11653 Индекс 64969. Нашр. № 1859.